ОВИД

HORIZON

ВЕРЕСЕНЬ
SEPTEMBER
РІК IX

1958
Ч. 7. (96)

Ціна 40 ц.

Український кооперативний рух уважає за добре все те, що скріплює націю, як самостійну етнічну цілість серед других народів.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„САМОПОМІЧ“

2351 W. CHICAGO AVE CHICAGO 22, ILLINOIS.
Телефон: HU.9-0520

ПРИЙМАЄ ВКЛАДКИ Й ДАЄ ПОЗИЧКИ

ГОДИНИ ПРАЦІ: Кожного дня (крім неділі) від понеділка до п'ятниці від години 9-ої до 2-ої, в суботу від 10-ої до 1-ої, крім цього, у ВІВТОРОК і П'ЯТНИЦЮ від години 6.30 до 8.30 увечорі.

Розвій свій завдячує в першу чергу великому довір'ю Української Громади, що його здобула собі завдяки солідній і фаховій обслузі.

Кооператива виплатила за 1956 р. 3½% дивіденди.
Кожне ощадностеве конто забезпечене до висоти $10.000 in Credit Union Share Guaranty Corp.
Позички забезпечені до висоти $10.000 in Credit Union National Association
Кооператива виплатила за 1957 р. 3½ дивіденди.

ВСІ РОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ

на авта, доми, меблі, домашнє устаткування, від заразливих і звичайних недуг, нещасливих випадків і т. п. Помагаючи собі помагаєте рівночасно Українській Громаді.

ЧИТАЙТЕ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ!

ОВИД

«ОВИД» появляється щомісячно вже восьмий рік від 1949 і втішається популярністю серед читачів у всіх країнах побуту українців на чужині —

В «ОВИДІ» співпрацює 150 діячів української культури з різних ділянок науки, літератури, мистецтва й громадсько-суспільного життя —

«ОВИД» це випробуваний приятель української родини на чужині, бо «Овид» своїм багатим змістом створює атмосферу здорового оптимізму.

На бажання висилаємо показові примірники.

Адреса:

OVYD — HORIZON
2228 W. Chicago Ave. Chicago 22, Illinois

НАЙВАЖНІШИМ нашим ділом є
СЛУЖБА ДЛЯ ДОБРА ГРОМАДИ

Коли призадумуєшся над тим, де складати свої тяжко запрацьовані гроші так, щоб вони були в певних руках, щоб у разі потреби можна їх кожночасно вибрати, а й ще щоб приносили прибуток,
то пам'ятай
місцем для твоїх ощадностей є
НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ

The Parma Savings Co.

в Клівленді, Огайо

Кожне конто обезпечене на $ 10.000.00

Платимо 3½ % на ощадності.

Приймаємо ощадності ПОШТОЮ з усіх сторін.

Кожна поштова скринька — це ВХІД до PARMA SAVINGS Co.
Звертайтеся до нас по інформації, як ЛЕГКО щадити через пошту.
Для Вашої вигоди даємо заадресовані коверти й оплачуємо пересилку

НАШІ ПОСЛУГИ

Ощадностеві вклади — Позички на купно, будову й направу домів — Різдвяний клюб — Заграничні грошеві перекази до всіх країн світу — Money order — Подорожні чеки — Sefe Deposit Boxes — Sale and Redemption of U.S. Savings Bonds — Вплати нателефон, ґаз, електрику і так дальше.

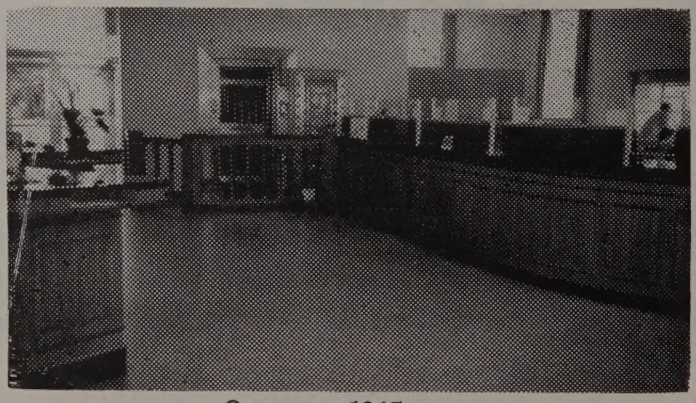

Основана 1915 року

Член Федерального Банку

Член Федеральної Асекураційної Аґенції

Централя
5839 Ridge Road Cleveland 29 (Parma), Ohio
Tel.: TUxedo 4-8700

Філія (Ukrainian Office)
2190 Proffesor St. Cleveland 13, Ohio
Tel.: PRospect 1-3627

То невсеодно ДЕ складати ощадності

ОВИД

The Monthly Newsmagazine

No. 7, September, 1958

EDITOR
Mykola Denysiuk

PUBLISHER
Mykola Denysiuk Publishing Co.
2228 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Iillnois, USA.
Tel. EVerglade 4-3868

Branches:
6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada
c. Santo Tome 4000
Buenos Aires, Argentina

Representatives:
Australia
Fokshan Library & Book Supply
1 Barvon St.
Glenroy W. 9. Vic.

England
Ukrainian Booksellers
49, Linden Gardens
London W. 2.

Belgium
Ihnat Stachij
Esneux en Iiege

Second-class mail privileges autorized at Chicago, Illinois

Authorized as Second-class mail, Post Office Dept., Ottawa

Composition by T. Olschansky

Printed by The Alliance Press
1130 N. Ashland Avenue
Chicago 22, Illinois — U.S.A.

All rights reserved under International and Pan-American Copyright Conventions

Subscription $ 4.00 yearly

Видає й редагує
Микола Денисюк

Мовний редактор Ст. Риндик

Статті, підписані повним іменем або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку редакції.

Всі права застережені

Річна передплата:

Австралія і Англія — шіл.	**30.—**
Аргентина — арг. песів	**60.—**
Бразилія — круйзерів	**120.—**
Німеччина — ДМ.	**10.—**
Франція — фр. фр.	**800.—**
ЗДА, Канада і ін. — дол.	**4.—**

ЗМІСТ

мд — Українська незалежна наука в дії (розмова з проф. Ю. Бойком) 5
О. Л. — Українець — керує фінансами Пенсилвенії 7
Ґарсілясо де ля Веґа — Сонети — перекл. М. Ореста 8
І. Голоцван — Мрії, що здійснюються 9
Св. Шрамченко (†) — Піднесення українського прапору на ескадр. міноносці „Завидний" 14
Л. Стаховський — Черепаха 16
Р. Турянський — Під чужими прапорами 20
Г. Лагодинська-Залеська — Зиновій Лисько 21
М. Островерха — З циклю: Фраґменти 23
О. Лисяк — Справа з Джансоном 24
М. Ситник — Ніч 26
В. Дорошенко — Науковий збірник Українського В. Університету 27
М. Денисюк — Поза редакцією „Овиду" 32
М. Чопівський — Рибальство як спорт і його типи 35

На обкладинці: Осип Андрух, віцеміністер фінансів Пенсилвенії (гляди „ Українець — керує фінансами Пенсилвенії" в цьому числі „Овиду" на стор. 7-ій).

ГОСТІ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА

В часі від появи останнього числа „Овиду" ми знову мали приємність вітати в нашому видавництві визначних гостей, що нас відвідали й вписалися до пропам'ятної книги нашого видавництва (подаємо в хронологічному порядку до часу замкнення цього числа „Овиду"): Володимир Леник (редактор „Шляху Перемоги" з Мюнхену), д-р Ярослав Падох (Головний Секретар Українського Народнього Союзу в ЗДА), д-р Михайло Й. Мозоля (адвокат з Дітройту), д-р Олександер (із сином Юрком) Фединський (колишній співробітник нашого видавництва в Австрії, тепер у Клівленді), проф. Олександер Неприцький-Грановський (професор університету в Ст. Павль, голова Організації Державного Визволення України в ЗДА), Каленик Лисюк (к. директор Українського Національного Музею і Бібліотеки, Онтеріо — Каліфорнія, тепер Екзекутивний Директор Українського Національного Музею в Чікаго) і Владика Мстислав (Архієпископ Української Православної Церкви в ЗДА).

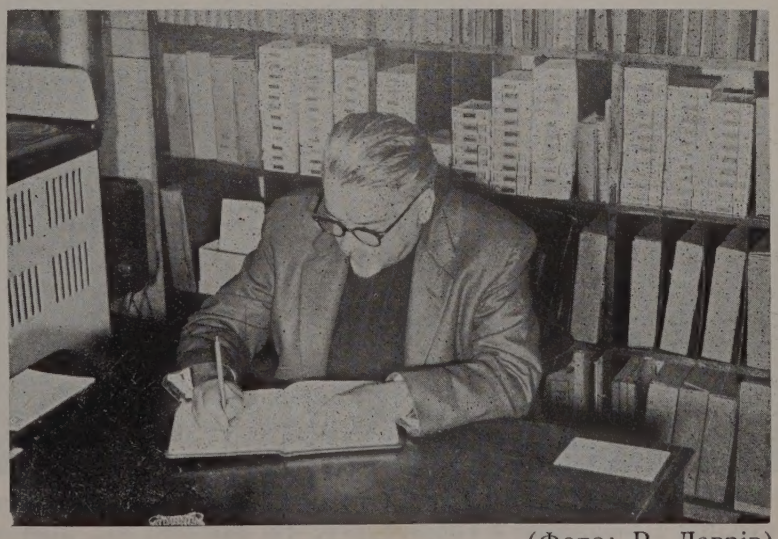

(Фото: Р. Лаврів)

Владика Мстислав — Архієпископ Української Православної Церкви в ЗДА в часі відвідин у редакції „Овиду" вписується до пропам'ятної книги видавництва

ВІДВІДИНИ В ОСИПА АНДРУХА

віцеміністра фінансів Пенсилвенії

У часі моєї поїздки в липні й серпні 1958 р. до східніх міст ЗДА й Канади я мав приємність відвідати й познайомитися в столиці Пенсилвенії в Гаррісбурґу з двома видатними земляками: з колишнім сусідою з дому, а тепер відомим підприємцем інж. Мироном Лепкалюком (гляди попереднє число „Овиду" — „Українські мости в Америці"), а через нього та в товаристві ред. Олега Лисяка із стейтовим віцеміністром фінансів Пенсилвенії Осипом Андрухом (гляди в цьому числі „Овиду" обкладинку та — „Українець керує фінансами Пенсилвенії").

Вістка про самий факт, що ми і в ЗДА маємо українця — стейтового віцеміністра, зробила на мене особливе враження, а відвідини в нього, в кабінеті міністерства фінансів, пізніше спільна вечеря, під час того цікаві розмови, викликали в мене захоплення нашим земляком, великим справжнім джентелменом.

Я з приємністю відступаю сторінки „Овиду" для відзначення Осипа Андруха на такому високому урядовому становищі американської адміністрації, а дякуючи йому за сердечну гостинність у часі мого побуту в Гаррісбурґу, що залишиться для мене милим спомином, бажаю йому якнайбільше успіхів в його особистому житті та в політичній діяльності.

Микола Денисюк

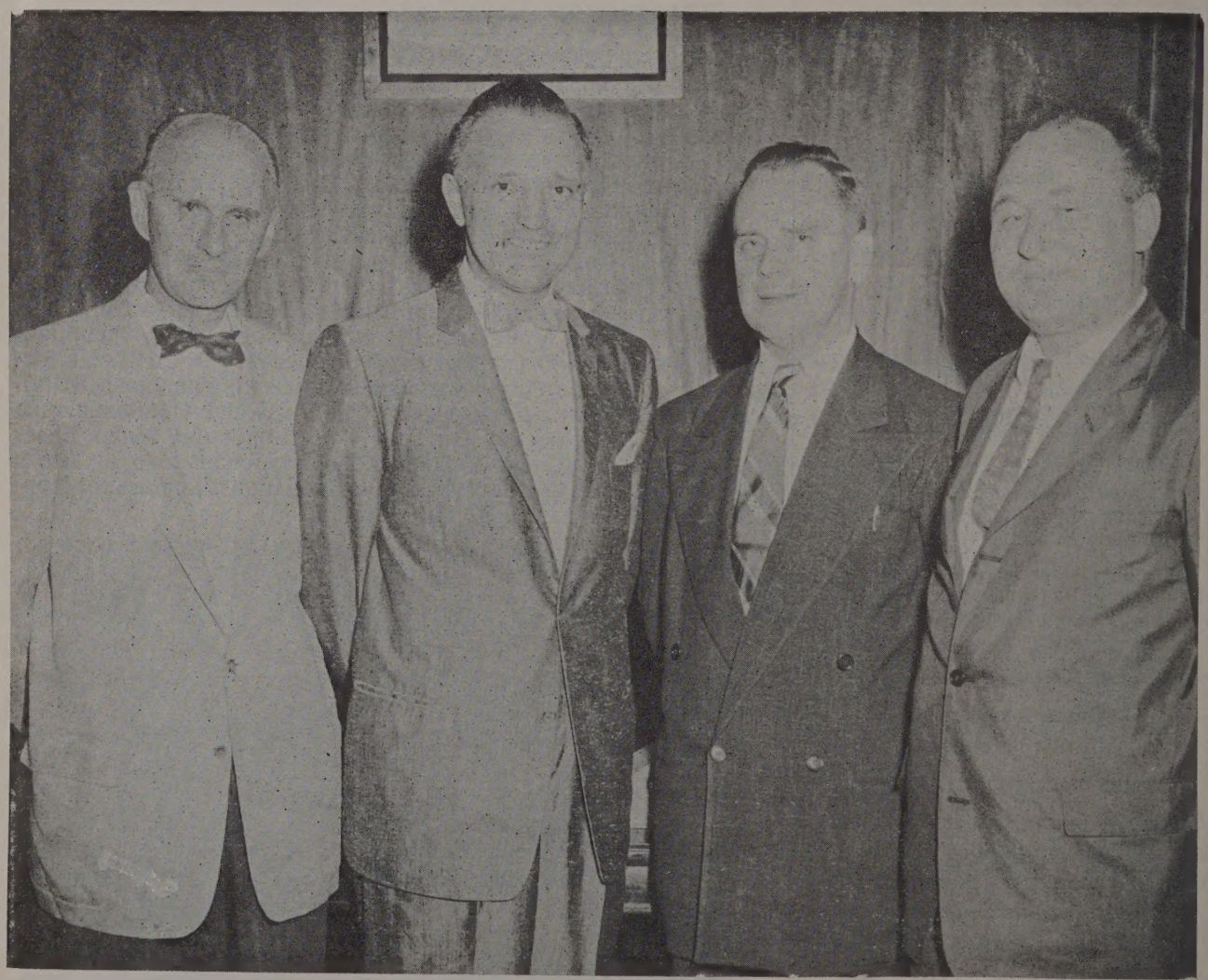

З відвідин у віцеміністра Осипа Андруха в кабінеті стейтового міністерства фінансів у столиці Пенсилвенії в Гаррісбурґу. На світлині від ліва до права: ред. Олег Лисяк, віцеміністер Осип Андрух, видавець Микола Денисюк і інж. Мирон Лепкалюк

РІК., IX Ч. 7 (96) ОВИД ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 1958

Українська незалежна наука в дії

Голова Незалежної Асоціяції Совєтознавців у Мюнхені проф. д-р Юрій Бойко в часі своєї поїздки літом 1958 р. до українських осередків у ЗДА і Канаді відвідав також Редакцію „Овиду". Біографічний нарис про проф. Ю. Бойка й про працю Асоціяції в загальному ми вже подали в „Овиді" ще перед його приїздом до Америки (гляди „Овид" ч. 3, 1958). Використовуючи відвідини проф. Ю. Бойка в нашій редакції, ми перевели з ним розмову, з метою подати нашим Читачам найновіші, докладніші дані про Асоціяцію, що в теперішній міжнародній політичній констеляції виконує важливу службу для нашого визволення.

НАША РОЗМОВА З ПРОФ. Ю. БОЙКОМ

Яка була ґенеза постання Асоціяції?

— Асоціяція постала в 1954 році. Вже задовго перед тим відчувалася потреба сталого фахового осередку, що вивчав би підсовєтську поточну дійсність, а рівночасно був незалежним у своїй науковій праці. Реорганізація Мюнхенського російського „Інституту Вивчення СССР", переведена заходами АКВБ, була останнім поштовхом до виникнення Асоціяції. У стосунку до політичної проблематики народів СССР АКВБ усталив для себе позицію „непередрішенства". З цієї вихідної позиції робилися конкретні заходи його діяльности: створення радіо „Освобождение" і реорганізація Інституту. Українських вчених схиляли до співпраці з російськими діячами, переважно політиками й журналістами. Говорилося про свободу дослідчих можливостей, але ясним було (і далі життям потвердилося), що реалістичне представлення СССР, як великої кількости націй і народів із своїми відмінними обличчями в духовій, культурній, господарчій і політичній площинах буде неможливе. Ясним було також, що насвітлення московського імперіялізму, як основного фактора політичних несправедливостей із точки зору АКВБ є недоцільне. Це й призвело до того, що частина українських науковців не пішла в Інститут, о об'єдналася в Асоціяцію.

Якими науковими силами диспонує тепер Асоціяція?

—Якщо півтора року тому ми мали 13 членів Асоціяції (з них 13 професорів університетського типу високих шкіл), то тепер, коли закінчується моя подорож по ЗДА і Канаді, зголосили свою згоду й бажання належати до Асоціяції ще 8 вчених (7 з ЗДА, 1 з Канади, з них 6 університетські професори). З давніших членів 2 померли (проф. Б. Крупницький і Л. Ребет).

В яких взаєминах у ділянці дослідчої співпраці є Асоціяція з нашими науковими установами?

— Асоціяція перебуває в тісному контакті з українськими науковими інституціями. З шести членів Сенату УВУ — три є членами Асоціяції (проф. Бойко, Державин, Орелецький). Голови НТШ в Америці і Канаді (проф. Смаль-Стоцький і проф. Вертипорох) також є нашими членами. В сарсельській групі членів НТШ є наш член проф. Кульчицький. Цим здійснюється наш живий контакт із діяльністю українських наукових установ. Спільно з Европейським виділом НТШ Асоціяція перевела в 1956 році Наукову Конференцію, присвячену вивченню переслідувань українських церков у СССР. Від НТШ в Америці, НТШ в Канаді на спілку з Асоціяцією я читав свої доповіді „Московське народництво, як джерело ленінізму-сталінізму", як також виступав у Нью-Йорку з доповіддю на засіданні УВАН.

Чи вдалося Асоціяції наладнати ділову співпрацю з чужинецькими науковими колами?

— Ділові стосунки з чужинецькими колами

поволі наладнуються і скріплюються. Наш неперіодичний бюлетень „Ді Націоналітетенполітік Москаус", що його вийшло вже три числа, ми розсилаємо великій кількості чужинних науковців. Маємо на нього цікаві позитивні відгуки. Нав'язали зв'язки з цілим рядом німецьких учених, що досліджують національні відносини (проф. Г. Кох, д-р Фіндайзер та інші). Чужинецькі вчені брали участь у нашому науковому конґресі із своїми доповідями (д-р Фіндайзен, д-р Юрґен фон Ген, д-р Джанніні, проф. Вірер). Як голову Асоціяції мене запрошено до Інституту Етнічних Студій Джорджтавн Університету у Вашинґтоні. Там між мною і екзекутивним директором Тібором Керекешом відбулися розмови про активну співпрацю обох інституцій. Одначе устійнення можуть бути після того, як справу розглянуть у Президіях Інституту й Асоціяції.

Наскільки вдалося Асоціяції спопуляризувати свою працю, і як її сприймає в загальному українська організована спільнота?

— Асоціяція спирається на моральну підтримку з боку широкого українського громадянства. Нас підпирають люди різних політичних переконань. Це легко спостерегти з преси: пресові органи різних напрямків в Европі і тут, на Новому Континенті писали багато позитивного про ідею Асоціяції та про здійснювання її задумів. Моя поїздка в Америці і Канаді була моральним тріюмфом Асоціяції, скрізь я натрапляв на зрозуміння і скрізь був оточений симпатією до того діла, що його заступаю.

Про дотеперішню працю Асоціяції вже писалося в „Овиді", але які важливіші пляни намічає Асоціяція реалізувати в найближчому майбутньому?

— Одним із найважливіших завдань на 1958 і 1959 рр. буде підготова й видання капітальної праці „МОСКОВСЬКЕ КОРІННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ". Це має бути великий, до 500 стор., люксусово виданий том англійською мовою. Завдання цієї праці — показати ґрунтовною аналізою, що „світовий комунізм" у своїй основі має московську духовість большевизму, а тим самим комунізм підпорядкований московським методам дії і давнім цілям московської світової експанзії. Праця розглядає, крок за кроком, московську історію і московську національну психіку, простежує розвиток російсько-імперської політичної думки, особливо в XIX і на поч. XX стол. і розкриває процес перетворення марксизму в ленінізм-сталінізм, показуючи, як російські духові течії XIX і XX ст. зумовили перехід марксизму в російське явище большевизму.

У книзі, між іншими, будуть такі розділи: 1. Історія москвинів, як вступ до історії большевизму; 2. Московська народня свідомість і большевизм; 3. XIX-XX століття російсько-імперської духовости та большевизм; 4. Месіянізм Чаадаєва і Печоріна, як передумова большевицької ментальности; 5. Герценове ставлення до Заходу і большевизм; 6. Тоталітаризм Белінського і большевиків; 7. Суспільно-політичні погляди Хом'якова і большевизм; 8. Чернишевський і Добролюбов, як попередники Леніна; 9. Пісаревщина і Ленін; 10. Російське народництво, як джерело ленінізму та сталінізму; 11. Маркс, Бакунін, Ленін; 12. Достоєвський, як аналітик і виразник російської нігілістично-революційної психіки; 13. Російська модерна література в своєму відчуванні приходу большевизму; 14. Московські традиції в большевицьких розв'язаних національної проблеми; 15. Західн. наука про московське коріння большевизму; 16. Бердяєв і його насвітлення джерел большевизму; 17. Російські дослідники та їхня аналіза московськости большевизму.

Книга „Московське коріння большевизму" задумана як колеґіяльний твір значного гурту українських учених. В її опрацюванні беруть участь проф. Ю. Бойко, Р. Єндик, О. Кульчицький, Г. Лужницький, Є. Маланюк, В. Орелецький та ряд молодих наукових сил. Книга вийде з друку у грудні 1959 року.

Передплата — дол. 10. (сплачувати можна ратами). На видання приймаються теж пожертви.

Добродіями видання називатимуться ті, що внесуть по 100 дол. Асоціяція відзначить свою вдячність цим особам поданням їх прізвищ у самій книзі. Фундаторами видання вважатимуться ті особи, що внесуть на його здійснення 200 чи більше долярів; Асоціяція висловить їм свою вдячність через надрукування їх портретів у кінці книги.

мд

Передплату й пожертви

на книгу

МОСКОВСЬКЕ КОРІННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ

що її приготовляє до друку Незалежна Асоціяція Совєтознавців у Мюнхені, під редакцією проф. Ю. Бойка, приймає також видавництво „ОВИДУ".

Українець керує фінансами Пенсилвенії

... Старший пан, що крокує по хіднику, коли попри нього проїздить вулицею авто, де за кермою сидить молодий і приємний на вигляд чоловік у білій сорочці, обертається за автом і махає рукою в бік водія: „Гай, Джов!

... У кельнерки в ресторані роз'яснюється „професійно привітне" обличчя, коли цей самий чоловік входить у холодне приміщення ресторану. „Гай!" дискретно шепоче вона, подаючи карту страв.

... Група дистинґованих гостей у ресторані вітає цього самого чоловіка подібним привітом, так само як і урядовець при віконці на залізничному двірці, коли цей самий чоловік полагоджує для свого гостя якусь скомпліковану справу сполучень. „Гай!" — звучить від віконця.

„Знаєте їх, цих всіх людей?" — питаю, коли переїздимо з цим самим чоловіком через натовплені автами вулиці столиці Пенсилвенії — Гаррісбурґу. „Усіх тут так не вітають".

„Я? Я їх не знаю" — відповідає з цією самою усмішкою, що викликує згадані привіти, водій авта. „Але яка різниця? тут люди привітні .."

На трудному закруті в самому центрі міста, коли міняється світло якраз тоді, коли треба зробити скрут вліво, чоловік при кермі посміхається до полісмена: „Мей Ай мейк лефт тирн нов?", — а суворий сторож права, наче під впливом якихось чарів, міняє вираз обличчя, махає потакуюче рукою, ще й кидає привітне слово: „Гай!"

— Ну, цей хіба вас таки пізнав? — питаю, але водій авта махає заперечливо головою: „Ні. Гі із джаст френдлі" — каже водій і додає по українському: „Це новий полісмен. Він не може мене знати" і повторює: „Тут приязні люди, знаєте ...'

Але мені здається, що це власне Осип Андрух, чинний міністер фінансів Пенсилвенії, є тим привітним партнером усіх згаданих і всіх інших зустрічей з людьми і що це власне його особистий чар і приязна вдача спричинюються до того, що на його появу всі зустрічні вітають його привітно: „Гай!"

Може, якби авта в Пенсилвенії мали реєстраційну таблицю з фронту, полісмен пізнав би по числі, що це службове авто віцеміністра фінансів стейту і одночасно шефа Бюра Моторового Руху в цілому стейті. Але новий полісмен не знав цього. Та проте його службову суворість розброїла українська привітна усмішка Осипа Андруха; що займає становище Депюти Секретері оф Ревеню в одному з найбільших стейтів Юнії.

Осип Андрух народився в сім'ї українського гірника, як тут кажуть „майнера", в районі „чорних діямантів", в околиці Скрентону, гірської столиці Пенсилвенії. Батько його примандрував туди ще перед першою світовою війною і почав працювати тут у „майнах".

З цієї околиці вийшло багато визначних наших діячів, багато людей із вищою освітою і неодин із них зробив кар'єру на велику скалю. Згадати б лише, крім Осипа Андруха, ще таких людей, як Едвард Попель, кол. секретар Шкільництва Пенсилвенії, чи відомий цілому світові Яків Палагнюк — Джек Пеленс, фільмовий актор, добрий, до речі, приятель віцеміністра Осипа Андруха. Багато звідціля вийшло теж діячів Українського Робітничого Союзу, де і Осип Андрух також займав визначні пости і де він залишився видатним членом і надалі.

Тут, серед цих твердих характером і вдачею „майнерів", серед цих „чорних діямантів", серед цієї робітничої аристократії починали свою життєву кар'єру люди, що опісля неодноразово надавали тон українському житті в ЗДА.

Ці українські гірники дбали не лише за повний шлунок, дах над головою і конто в банку. Вони в першу чергу старалися за освіту своїх дітей. Тим пояснюється факт, що батьки — гірники віддавали своїх дітей до шкіл, щонайменше запевнюючи їм середню, а то й вищу освіту. В родині Осипа Андруха було три сестри і три брати (разом з Осипом) і всі вони закінчили щонайменше середню школу.

Сам Осип студіював на кількох університетах і, завдяки своїм здібностям та твердому, одідиченому по батькові „гірницькому" характерові і справді незвичайному особистому чарові, швидко переходив усі щаблі політичної і професійної кар'єри аж до заступника міністра фінансів і чинного міністра, після недавньої смерті міністра Вінцента Дж. Панетті ...

В цілій Америці нема другого українця, що дійшов би до такого високого становища і до того в такому молодому віці. Бо Осипові Андрухові тепер щойно 38 років, а номінацію на своє теперішнє становище віцеміністра він отримав від ґубернатора стейту Пенсилвенії Джорджа М. Лідера три роки тому, коли Андрухові було щойно 35 років.

А при тому Осип Андрух не перестав бути

українцем. Він — діяльний член Українського Робітничого Союзу, де є членом Екзекутиви Комітету Ліґи Молоді, говорить плавно українською мовою, не цурається українського товариства, хоч за його товариством стараються найвищі сфери столичної „сосаєті", він завжди готов допомогти землякам і не соромиться своєї рідної мови також і в своєму величавому кабінеті на пенсилвенському Капітолію.

— Це мій приятель — зуважує Осип Андрух під час візити в його бюрі і показує рукою на інж. Мирона Лепкалюка, свого приятеля. — Він мені пригадує, як я часом забуду якесь слово. Добрий учитель!

Він одружений із українкою, а дівоче ім'я його теперішньої дружини Стефанії — Молодич; Стефанія і Анна Марія це імена його двох доньок; з них старша, що вчиться тепер у вселюдній школі, здобуває усі перші нагороди за поступи в науці.

Можемо бути горді з досягнень Осипа Андруха, з його успіхів в американському політичному житті, так само, як можемо бути горді і з того, що він не забуває за своє українське походження, дійшовши вже майже до вершин своєї особистої кар'єри. Бо ж становище віцемністра стейтового уряду Пенсилвенії — це не останнє слово на життєвому шляху кар'єри нашого земляка ...

Можна тішитись, що він, людина з привітною усмішкою, що обличчям більше подобає на шармантного француза і вже стільки допомогла своїм землякам, не цурається свого роду.

„Мої двері в хаті і в бюрі — каже віцеміністер Осип Андрух, — завжди відкриті для кожного українця!"

І його усмішка стає ще привітнішою.

О. Л.

Ґарсіляґо де ля Вега (1503 - 1536)

***

В моїй душі стоїть обличчя ваше.
І все, що хочу я про вас писати —
Вписали ви, я маю лиш читати:
Мене навіки доля з вами в'яже.

Корюся їй. Добро високе, княже
Ви носите в собі — і забагате
Воно, щоб міг його я все пізнати;
На нього покладусь: так віра каже.

Родився я на те, щоб вас любити,
І образ ваш душа моя різьбила,
І ви ж одіння їй дали, я знаю.

Все вам завдячую — цього не скрити!
Для вас моє життя, мій труд і сила,
Я задля вас умру, для вас конаю.

***

Мій біль стає ослаблим і повільним.
Не те, щоб був близьким він до затрати,
Але не маю чим його вчувати:
Бо від ума волів я бути вільним.

Не божевілля — бути божевільним!
Я навіть гордий людям це сказати
І на безумство радий я страждати,
А ні — то буду в мисленні безсильним.

Здоровий ум чи безум — все це путо:
Ум у моєму посіданні гине,
А безум, власність краща, нищить люто.

І люди скажуть суд свій: як негоже
Хвалитись тим, що погубити може!
Але для мене щастя це єдине.

***

Ви, німфи, що під водами німими,
В своїх оселях живете, щасливі,
Споруджених у кам'янім масиві,
Підтриманих колонами скляними,

Хай співчуття до мене вас обніме!
Якщо тчете ви ткані мерехтливі
Чи про свої кохання ви примхливі
Гомоните, о племено незриме,

Лишіте все, щоб голови підняти!
Погляньте: чую я таку скорботу,
Що пильно буде вам ухвалу взяти:

Або вам слухати не стане сили,
Або, як з горя обернусь на воду,
Потішення мені дасте ви миле.

Переклав М. Орест

Іван Голоцван

МРІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ

З давніх давен допитливий людський розум притягало й цікавило нічне зоряне небо. Оповідання про подорожі на місяць, ба навіть і на зорі знаходимо в багатьох легендах. Але в останні часи масова поява так званих „летючих тарілок", що, на думку багатьох вчених, тісно зв'язана з міжсвітовим простором, починає проблему світових подорожей ставити на реальну базу. Питання про знання інших світів, що знаходяться в нашій Галахії (інакше Галактика, Чумацький, Молочний шлях) та нашого. натурального сателіта — місяця стало на черзі дня. Першим кроком до цього є утворення штучного сателіта землі, за межами земної атмосфери, щоб мати відправну станцію для цих таємничих подорожей. На сьогодні наука про міжпланетарні подорожі має під собою міцний ґрунт і завоювала почесне місце серед інших наук. Історія астронавтики йде в парі з розвитком фізико-технічних наук, а зокрема з розвитком астрономії.

Бо, наприклад, без теорії Коперніка щодо структури соняшної системи та небесних законів Кеплера ми не мали б таких разючих успіхів в астронавтиці. А механічні закони Ньютона підвели технічну базу під астронавтику. Багато було науковців, що пропаґували ідею космічних подорожей. Уже в 17 столітті появилися перші проєкти для встановлення комунікації між землею та іншими небесними тілами. Наприклад, тодішній англійський вчений Джан Вількінс вказав на можливість такої комунікації на спеціяльному апараті. В 19 столітті появляється серія новель, присвячених цим подорожам. Покищо основним апаратом для космічних подорожей є „реактивна" ракета. Ще в давнину хінці вживали порохових ракет для розваги на святах. В середні віки вживали, як зброю. А вже в 17 столітті появляються описи й рисунки великих ракет для світових подорожей. Теорії лету й рисунки ракет були подані вченими різних країн. Із них слід назвати: Єснаульт Пельтері та Ананов (Франція), Оберт Зінгер і Гартманн (Німеччина), Готдарт Лей і Галей (ЗДА), Бурдлес і Кларк (Британія), Штеммер (Швайцарія), К. Ціолковський (Росія), що в 1903 році оприлюднив науково обґрунтовану теорію міжпланетарних летів. Ще з 1925 року німецьке військове командування почало робити досліди над ракетними стрільнами. Нижче подані числа можуть ілюструвати завоювання висоти ракетами. Ракета Готдарта, що мала свій почин від текучого палива, в 1929 році досягала висоти 300 метрів, а за останні роки маємо рекорди: в 1952 р. — 217 кілометрів, в 1954 р. — 254 км.Складніші й потужніші ракети досягали більшої висоти: в 1949 р. — 400 км., в 1953 р. — 500 км., а на сьогодні більше як 3000 км. Ясно, що для міжпланетарного літання це ще мало. Для перемагання земного тяжіння (ґравітації) потрібне або збільшення швидкости ракети, або зменшення її ваги. Одним із вирішних моментів у порушуванні ракети є його погінна енергія в будь-якій формі, До останнього часу вживали тверде й текуче паливо з дуже високою калорійністю. Але з останніх заяв совєтських учених можна здогадуватися, що вони готують нові ракети, де рушійну силу мала б давати атомова енергія. Це відкриває величезні можливості до збільшення швидкости й розмірів ракети. І хто швидше опанує техніку вживання атомової енергії для руху ракети, той, звичайно, випередить інші країни. Для цих летів треба перемагати ґравітаційну силу землі (чи іншої планети) та сонця. Як відомо, ця сила збільшується, чи зменшується з квадратом віддалі. Коли, наприклад, віддаль збільшиться в 3 рази, то сила тяжіння зменшиться в 9 разів і навпаки. Отже, момент відірвання від землі є найважчий. Звичайно, що найближчою і першою з числа подорожей буде — лет на місяць. При сьогочасних швидкостях ракет це тривало б 50 годин. Щодо подорожі на інші планети, то вони мусіли б тривати: до Меркурія — 105 днів, до Венери — 146 днів, до Марса 259 днів, до Юпітера — 2 роки й 267 днів, тощо.

Можна гадати, що другою з черги подорожжю буде лет на Марс, бо ця планета найбільше вивчена, має атмосферу й два невеличкі місяці, що полегшили б попередню обсервацію планети з близької віддалі. Ясно, що структура космічного корабля ракети в різних випадках мусить бути різною. В цих ракетах, як і в підводних човнах, екіпаж мусить знаходитись у герметично закритій кабіні,з апаратурою, що реґулює температуру, вогкість, тиск повітря, тощо; але з тією різницею, що під час відірвання від землі вага ракети й кожного пасажира зокрема надзвичайно збільшується і під час перебування в космічному просторі падає до зера. Не треба забувати, що при цих летах зустрічаються великі небезпеки. Головною небезпекою є метеорити. Знаємо, що з космічно-

го простору падають на землю метеорити, що складаються з каменю та металів. Деякі з них досягають величезних розмірів і при своєму падінні роблять великі кратери в землі. Швидкість метеоритів сягає від 10 до 70 кілометрів на 1 секунду (коли куля рушниці має скорість тільки 1.5 кіл. на сек.). Обчислено, що за один день падає на землю біля 20 тон метеоритів. Отже, вдар маленького метеориту може продірявити ракету, а великого — розтрощити її. В 1953 році ЗДА зробили дослід над густотою падання метеоритів на різних висотах. Знайдено, напр., що на висоті 140 кілом. на кв. метр за одну сек. припадає пересічно 4.9 ударів. Ще не знаємо радикального способу захисту ракет від цих ударів. Правда, густота падання метеоритів у просторі протягом року не однакова. Отже, для міжпланетарних подорожей підходять лише певні частини року. Можливо, що з допомогою радару можна буде уникати зудару ракет із більшими метеоритами. На ракеті, що порушувалась би з допомогою атомової енергії, є небезпека від радіоактивної еманації, що руйнує живий організм. Для цього потрібні захисні екрани. До інших небезпек відносяться всі ті, що зв'язані з конструкцією ракет та властивостями живих організмів. Узгляднення всього технічного урядження для великих ракет — кораблів та пристосування живих істот до космічних подорожей є справою не тільки наукового передбачення, але й експерименту. І першою такою досвідною станцією мусить бути великий штучний сателіт землі.

Головним завданням „міжнароднього геофізичного року" є тісне і всебічне наукове співробітництво 40 країн у справі вивчення нашої планети. Почався цей четвертий із черги геофізичний рік 1. липня 1957 року і буде закінчений з кінцем 1958 року. Вже можна зробити деякі висновки про його досягнення. Найперше спинимось над справою далекосяглих ракет та сателітів землі. Ще перед початком геофізичного року 7. вересня 1956 року на конференції астрофізиків у Римі відпоручники ЗДА заповіли випуск штучного сателіта землі з початком геофізичного року, бо встановлення такого сателіта може служити багатьом цілям. Головні з них: спостереження метеорологічних явищ над землею, вивчення верхніх шарів атмосфери, вивчення радіяції сонця та космічних променів, астрономічні спостереження і в майбутньому міжпланетарні станції. Отже, штучний сателіт — перший крок до завоювання світового простору. В ЗДА були завчасу підготовані астрономічні обсерваційні пункти з приладдями. Видавалося, що справа піде легко бо ЗДА на той час мали добре розвинену техніку в справі ракетних стрілен та, крім того, військове міністерство вже перед трьома роками вивчало справу подорожі на місяць. Треба зауважити, що завдання, зв'язані з астронавтикою, вимагають не тільки високої технічної підготови та добрих кадрів, а також і високого ступня розвитку експериментальних наук і в першу чергу експериментальної фізики. Не всяка країна може собі позволити на такі коштовні досліди. В демократичних країнах кошторис на ці витрати затверджує парлямент і часто такі експерименти вважає за економічно не виправдані, що саме й трапилось в ЗДА. Але в країні „диктатури пролетаріяту", де коштами розпоряджає партійна верхівка, справа стоїть інакше.

Щоб догнати й перегнати „капіталістичні країни", тут не спинюються перед колосальними витратами. Совєтський Союз особливу увагу звернув на наукові експерименти з атомовою енергією, маючи до цього добре підібрані кадри науковців, що на їх чолі стояв фізик Капиця, з походження українець. У зв'язку із заповідженням ЗДА випуску сателіта Совєтський Союз прискорив роботу над далекосяглими ракетами, щоб перегнати ЗДА, що в той час, після великих успіхів з атомовою зброєю, дозволили собі на перепочинок. Високі показники технічних осягів зовсім затінили значіння наукових експериментів, і тому перепочинок в цій галузі дав свої негативні наслідки. На початку вересня 1957 року Совєтський Союз оголосив комунікат, що він уже має інтерконтинентальну балістичну багато-ступневу ракету, що може досягти будь-якої точки земної кулі. Цей комунікат не зробив великого враження, бо ЗДА мали тоді успіхи з ракетними стрільнами та, крім того, вважали, що це черговий політичний трюк. Але коли 4. жовтня 1957 року Совєтський Союз поставив в орбіту першого штучного сателіта землі — „Спутнік №1", це витворило виняткову сенсацію. Ось короткі дані про цей сателіт: форму мав сферичну з полірованою поверхнею, вага 83.6 кілограмів, поперечник 58 сантиметрів, висота орбіти від 270 км. в північній гемісфері до 900 км. в південній, швидкість біля 29 тисяч км. на годину, облітав землю за 105 хв. Сателіт мав 4 антени (біля 2.5 метрів кожна) та апаратуру до реґістрації температури, теплового розширення, радіяції сонця. Його радіовисилач подавав увесь час однотонні сигнали. Разом із сателітом по тій самій орбіті кружляв останній сеґмент ракети, що дав поштовх сателітові. Після повільного зниження сеґмент ракети упав на землю 1. грудня 1957 р., а сателіт 31. грудня 1957 року. Для

підтвердження своєї переваги в цій справі Совєтський Союз висилає 3. листопада 1957 р. другий сателіт,„Спутнік № II", що має форму циліндрову, важить біля пів тони, кружляє з тією самою швидкістю, що й „Спутнік I", на висоті від 200 кілом. до 160 км. по витягнутій еліптичній орбіті та з тією самою апаратурою. Від першого сателіта мав ту відміну, що в ньому був живий пасажир — собачка з урядженням до її обслугування. До задач цього сателіта додалося нове завдання: дослідити реакцію живого організму на умови ракетної подорожі. Собачка склала іспит і після 10-12 днів здохла. Несподіванка з випуском нового сателіта викликала велику стурбованість у західньому світі. Незаперечні осяги Совєтського Союзу в царині експериментальної фізики та техніки схвилювали всі кола населення ЗДА і спричинилися до гострої критики всієї системи державної безпеки. Був опрацьований таємний звіт про оборонні можливості країни (читання звіту тяглося 10 годин).Звіт показав, як успішно й прискорено Сов. Союз готується до аґресивної війни та рівнож показав ту безпечність, бюрократизм та апатію, що запанувала в західніх країнах. Дійсність диктувала негайну протиакцію. Політичні наради західніх державних мужів та взаємо-обмін науково-технічними досягненнями стали на денному порядку. Головна роля падала на ЗДА і в другу чергу на Англію та Францію. Науковці названих країн стали в центрі уваги. Після виступу президента ЗДА в телевізії з роз'ясненнями та запевненням протиакції, почали з'являтися публікації про різні технічні досягнення та наукові новини. Посилилась робота в справі інтерконтинентальних ракет типу Атлас та Юпітер (див. світлину №2). Ішли приспішені готування до випуску пробного сателіта; але перші невдачі викликали публічне огірчення. Це було доказом, що в справі державної безпеки не все гаразд, і що пониження науково-го престижу ЗДА потягне за собою політичні наслідки. А слова президента, що ЗДА були передовою технічною країною й нею залишаться, зобов'язували до активного чину, і це виявилось в скорім часі. Систематично посилались інтерконтинентальні ракетні стрільна; відбувалися вправи із з'єднаннями атомових бомбувальників, що робили безпересадочні переліти в 12,5 тис. кілом.; випускаються нові підводні атомові човни; з'являються радіокеровані гелікоптери; були випущені в світовий простір метеорити; та випробувано дуже важливий експеримент з поверненням ракет на землю неушкодженими. У проєкті було вислати сателіт та випустити ракету з людиною, що керуючи ракетою, повернулася б на землю. Одночасно з'явилися повідомлення, що Сов Союз вислав ракету на 300 кілом. в гору з 3-ома пасажирами, що повернулись на землю. Але Москва офіційно спростувала це повідомлення, чи то з причин політичного порядку, чи може через невдачу. Після випуску перших двох сателітів Сов. Союз був заповів випуск третього, більшого за двох попередніх, що був би передумовою лету на місяць. У науково-популярних журналах Сов. Союзу появилися світлини майбутніх совєтських станцій на місяці для прийому та відправи космічних ракет. Сов. Союз попав у становище переваги і цілком його використав. 7. листопада 1957 р. в 40-ву річницю большевицької революції продемонстровано декілька великих ракет на спеціяльних повозах перед трибуною комуністичної верхівки та її гостей. Прибічники Москви, що після мадярської революції були в депресії, знову підбадьорилися й скрізь прославляли досяги Сов. Союзу. Сов. Союз твердою ногою став на близькому Сході. Разом із тим Москва знову запропонувала безпосередню конференцію керівників держав для зміцнення свого становища та ослаблення союзу західніх держав. Рівночасно ЗДА уперто готувалась до реваншу. Новий державний кошторис на 1958 рік узгляднював 64 % на державно військову безпеку, цебто 45.8 мільярдів, а з них на виконання балістичної програми 5.3 мільярда долярів. 31. січня цього року поставлено в орбіті першого сателіта ЗДА, названого „Розвідувачем" або за міжнародньою номенклятурою „Альфа 1958". Ось короткі порівняльні дані про нього. Його вага трохи більша за 14 кілогр., з них 5 кілогр. припадає на апаратуру; форму має конічну, довжиною біля 2-ох метрів. Швидкість має біля 31 тис. кілом. на год., облітає землю за 113 хвилин. Форму орбіти має схожу до „Спутніка II". Висота орбіти від 320 кілом. до 3200 кілом. Тоді, як совєтські сателіти перетинають екватор під кутом в 65°, проходячи через полярні краї, „Розвідувач" обертається в екваторіяльній частині землі під кутом в 20° до екватора і не проходить над совєтською територією.

Поставлено в орбіту „Розвідувача" за допомогою триступневої ракети „Юпітер С", що порушувався на першому етапі на текучім паливі „екзотик" і на твердому в другому і третьому етапі. Автором цієї ракети є д-р Вернер фон Бравн, колишній німецький керівник продукції ракет Фау-2 (V-2) та колишній асистент д-ра Оберта, батька німецької ракетної справи. „Розвідувач" має 11 реєструвальних апаратів; з невідомих причин 4 з них не працюють.

Сателіт подає інформації 4-ох типів: 1) визначення інтенсивности космічних променів з допомогою лічильника Гейгера(що вживається при пошуках урану), 2) густоту метеоритів з допомогою мікрофону, що реєструє удари часток об поверхню сателіта; інша апаратура розташована на поверхні сателіта. Вчені ЗДА твердять, що інформації Розвідувача щодо космічного пороху принесуть цінні відомості в справі проєктування майбутніх космічних апаратів. У той самий час Сов. Союз, неначе б то у відповідь на успішне кинення американського сателіта, заповідає висилку нового сателіта, що його орбіта проходила б поза місяцем. Цебто сателіт кружляв би навколо землі й місяця. Це опублікував проф. Черенов у газеті „Ізвестія" і додав, що вчені Сов. Союзу обробляють проблему посилки ракети на місяць без повернення на землю. Для цього потрібна швидкість в 12 кілом. на секунду. Є ознаки, що совєтські вчені можуть цього досягти з допомогою атомового рушія та що ця проблема може бути розв'язана.

Які ж висновки можна зробити в справі далекосяглих ракет та сателітів, що викликали між великими потугами Заходу й Сов. Союзом нездорові змагання? Хоч Сов. Союз оголосив міжнародній науковий контроль над обома сателітами, але ще й досі не маємо відомостей, добутих з допомогою сателітів. Єдине, що заявила совєтська комісія, що керує цією справою, це те, що за межами земної атмосфери порожнеча не є абсолютною, і про це свідчить падіння „Спутніка І.". Але це було відомо й до цього. Про це свідчать, поперше, падучі метеори, а по друге, з допомогою потужних телескопів відкрито, що між блискучими скупченнями зір зустрічаються чорні плями (космічні хмари); вони займають величезні простори з приблизною густотою 0.0001 міліграма на куб. кілом. Спектральна аналіза відкрила присутність у цих космічних хмарах багатьох знайомих нам елементів. Можна твердити, що більше, як половина всієї світової матерії, знаходиться в цих хмарах і тільки частина скупчена в зорях. Щодо наукового значіння совєтських сателітів, то один німецький науковець у Чілє — Ф. Ніколаї на одній науковій конференції заявив, що основне значіння обох совєтських сателітів — це пропаґандивний удар. Він зробив такі висновки: 1) ніяких наукових даних щодо совєтських сателітів не дано; 2) те, що зробив Сов. Союз, ЗДА заповіли ще в 1956 році; 3) сов. сателіти не подавали на землю ніяких інформацій, крім однотонних сиґналів і тому перебування їх на орбітах нічого нового не навчає;4) кинення сателітів є чисто технічне, а не наукове досягнення, 5) кинено сателітів у простір лише з демагогічною метою. Та, крім цього, зроблено було це в таємничих умовах, без обсерваторів, фотографів і невідомо, в якому місці, тоді як в ЗДА ніколи з цим не ховались. Вище наведена критика є мабуть думкою більшости науковців західнього світу. Щодо ЗДА, то вони зробили відповідні висновки для себе: 1) збільшено кошти на балістику, 2) мобілізована наукова увага, 3) переглядається вся система державного навчання з метою наближення її до технічних наук та збільшення темпів і 4) зрозуміння загрози, що перед нею стала громадськість ЗДА, бо на думку військових спеціялістів, війна на ближче майбутнє буде мати вирішне значіння у верхніх шарах атмосфери або за її межами. Секретно вивчаються різного типу апарати, що можуть із екіпажем перебувати поза межами землі. Штучні сателіти з обсерваторами, великі керовані ракети з екіпажами на випадок війни будуть домінувати над землею. І тому не дивно, що такого значіння набуває справа опанування простору понад землею.

Вертаючись до завдань міжнароднього географічного року, можна відмінити великі позитивні досягнення наукового співробітництва 40 країн. До осягів, що вже маємо, можна віднести інтенсивне вивчення нового — 6-го континенту — Антарктики. В дослідженні Антарктики беруть участь 16 країн, у тому числі: ЗДА Англія, Франція, Сов. Союз, Аргентина та інші. З них деякі мають по 8 наукових баз. Вперше після того, як адмірал Бирд пролетів у 1929 році над південним полюсом, цей величезний континент, завбільшки понад 10 мільйонів квад. кілом., заселений ученими дослідниками та їх помічниками. Скрізь кипить дослідницька робота; замагазиновані великі запаси поживних речей, пального та різного технічноустаткування. Як з повітря, так і з поверхні землі вивчаються різні геофізичні проблеми та уточнюються мапи континенту. До кардинальних проблем належать: метеорологічні, геологічні, географічні та електро-магнетні явища в атмосфері. Досі головною перешкодою дослідження Антарктики була його дуже низька температура (— 75° С). Але з відкриттям атомової енергії є можливість мати величезні кількості тепла при високій температурі, й це відкриває широкі перспективи в справі експлуатації Антарктики. Таємниця нового континенту притягає увагу не тільки вчених, але й державних політиків та військових спеціялістів. Одні мріють про багатющі поклади різних мінералів під льодовою покришкою Антарктики, а другі — про випадні військові бази та підземні аеро-

дроми. Поки що йде безкровна наукова боротьба за оволодіння нового континенту, де за 250 мільйонів років перед цим були тропічні рослини та тварини.

Дуже важливим досягненням геофізичного року є вивчення космічних променів, що їх природа тісно зв'язана із структурою всесвіту, бо ці промені є таємничими посланцями із світових просторів,що нас оточують. Деякі з них сонячного походження, але джерело походження основної маси променів все ще й досі невідоме. Отже, завданням вчених є визначити походження цих променів та довідатись, чому вони мають таку величезну енергію. Для цього в першу чергу треба довідатися, як із бігом часу міняється інтенсивність космічних променів. Для цієї мети можна користуватись аеростатами, ракетами та сателітами, що кружляють поза межами атмосфери, бо вона ослаблює й частково змінює природу космічних променів. Першим, хто відкрив космічні промені та встановив їх походження із світового простору, був Р. Мілікен. Потім голляндець Клей показав, що ці таємничі промені складаються з часток, наладованих електрикою. Він теж довів, що інтенсивність космічної радіяції міняється в залежності від географічної широти, з найбільшою на полюсах землі. Ці відкриття були зроблені з променями, що проходили через атмосферу. В останні роки з допомогою нових методів доведено, що 85% космічих променів — це протони (ядра атомів водня), 12% — частки альфа (ядра атомів гелія) і 3 % — ядра атомів важких елементів. Учені стоять на дорозі до відкриття загадки, яким способом ці частки прискорюються, набираючи неймовірних енергій. Поміри, зроблені із сателіта, можуть показати, в скільки разів збільшується активність променів у момент, як сонце викидає свої вогняні вихорі. Більшість учених гадають, що космічні промені прискорюються коло сонця. Також цікаво відмітити, що космічні промені хемічно змінюють деякі речовини в атмосфері. Так, напр., була відкрита присутність радіовугля в атмосфері. Це є наслідок дії невтронів (що є вже вторинного походження) на азот. Радіо-вуглі має дуже довгий період розпаду. А тому, що він вживається рослинами й тваринами, то на підставі цього радіоактивного розпаду радіовугля можна визначати вік археологічних копалин, що до їх складу входить органічна субстанція. Вчені також зацікавлені питанням, наскільки космічні промені впливають на процес еволюції земного життя. Варто також відмітити заснування міжнародньої аґенції атомової енергії І. А. Е. А., що має за мету запровадження атомової енергії серед всіх країн з мирною метою. Не можна не згадати, що на завдання геофізичного року спеціяльні океанографічні кораблі ЗДА, Канади, Нової Зеляндії, Японії та Сов. Союзу працюють над завданням створення мап підводних глибоких течій Тихого Океану.

Цим коротким начерком наукових досягнень міжнароднього геофізичного року ще далеко не вичерпується увесь обсяг дослідницьких праць 40 країн, що співпрацюють. На закінчення цього допису треба зауважити, що поки він дійде до читача, багато станеться науково-технічних новин, що поступають швидкими темпами. І хоч земля з фізичної точки зору є великою, то для техніки вона вже є замалою. На сьогодні елементи науки й техніки домінують у духовому світі, а не в матеріяльному. Вступаємо в революційну еру під знаком експериментальних наук і техніки.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

" О В И Д "

УВАГА! РАДІОСЛУХАЧІ м. ЧІКАҐО УВАГА!
Слухайте на радіовисильні ВОПА на хвилях 1490 або Ф. М. 102,3 радіопересилання

Щодня від понеділка до п,ятниці рано 7-7.30
Диктори: З. Голубець, Р. Дубляниця, В. Іващук і Р. Турянська.
Субота: 7-8 вечора — В. Іващук і Р. Турянська
У програмах «Голосу України»: політичні новинки й коментарі; вісті з українського культурного й господарського життя; спортові передачі, комунікати і повідомлення товариств, літературно-музичні передачі; музика поважного й легкого жанру; оголошення купців і підприємців.

† Кап. Лейтенант Фльоти Святослав Шрамченко

ПІДНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРУ НА ЕСКАДР. МІНОНОСЦІ „ЗАВИДНИЙ"

Чорноморської Фльоти

(40-річчя „Свята українського моря" 1918 — 29 III. 1958 р.)

Одним із перших бойових кораблів Чорморської Фльоти, що ще в 1917 році підніс український прапор, був ескадровий міноносець „Завидний". „Завидний" збудований у Миколаєві в 1903 році, завдовжки в 64 метри, завширшки в 6.4 м., із зануренням 2 м., 400 тон місткости, 27 вузлів ходу, 2 гармати 75 мм, 4 кулемети, з них 2 протилітакові, 2 мінні апарати. Екіпаж його: 4 старшини і 60 матросів.

Ось що оповідає нам б. Член Ради Укр. Чорном. Громади Генерал Хорунжий Воєнно-Морського Судового Відомства Вадим Михайлович Богомолець (помер в Парижі) в своїх спогадах про ті часи (1917 рік), зредагованих автором цих рядків і намічених до виходу друком у 10-му Збірнику Укр. Воєнно-Історичного Т-ва у Варшаві. Увесь незброшурований наклад його захопили большевики в друкарні м. Львова у 1939 році:

„В липні 1917 року одною з подій, що стрясла цілою Чорноморською Фльотою, було піднесення еск. міноносцем „Завидний" українського прапору. Треба сказати, що цього ми (Рада Укр. Чорном. Громади) сподівались і розмови про це велись у нас давненько, бо „Завидний" був скомплектований більшістю із свідомих українців, а головою українського гуртка на міноносці був незвичайно енергійний та інтелігентний матрос Прокопович, що й підготовив подію.

Одного дня до Ради прибули схвильовані із щасливим виразом облич українські делеґати із „Завидного" і зголосили, що міноносець, по відслуженні корабельним православним священиком (здається, з крейсера „Пам'ять Меркурія", де пан-отець був Головою Укр. Корабельного Комітету крейсера) молебня, підніс український прапор.

Якийсь надзвичайно радісний святочний настрій охопив наших членів Ради. Всі зрозуміли, що це був момент історичний.

Рада запропонувала капітанові (пізніше підполковникові) корабельному інженерові Миколі Корнелієвичу Неклієвичеві й мені поїхати негайно на „Завидний" і привітати команду від імени Чорноморської Громади. Ми зараз же з делеґатами поїхали на міноносець, і там під м'яко хвилюючими від морського вітру блакитно-жовтими складками нашого прапору я виголосив промову, підкреслюючи велике зна-

Капітан-Лейтенант І. Д. Фльоти сл. п. Святослав Шрамченко. Покійний надіслав нам цю світлину із власним підписом та статтю два тижні епред смертю, що прийшла так несподівано. Цю світлину зроблено в травні 1920 р. в Києві, коли був Начальником Організаційного Відділу Морського Генерального Штабу.

Ескадровий міноносець „ Зави дний" виходить із Севастополя

чення цього моменту в історії Чорноморської Фльоти.

Піднесення укр. прапору на еск. міноносці „Завидний" викликало міцний відгук і наробило шуму в цілій Чорноморській Фльоті, і серед командних старшинських кол, і серед матросів росіян, особливо ес-ерів. Наша присутність на міноносці викликала незадоволення серед певної частини старшин Фльоти, а деякі старшини назвали нас навіть зрадниками. Але доля цих старшин була сумна, бо їм довелось у недовгім часі опинитися під піднесеними червоно-большевицькими прапорами, і їх, як не забили, то примусили втікати на вигнання".

Другий член Ради Укр. Чорном. Громади Генерал-Хорунжий по Адміралтійству Володимир Олександрович Савченко-Більський (помер у Франції у 1954 р.) повідає:

„Не дивлючись на те, що еск. міноносець „Завидний" був скомплектований із свідомих українців, справа з піднесенням укр. прапору на міноносці тяглась деякий час. Річ у тому, що еск. міноносець „Завидний" мав за бойову відвагу і бойові відзначення бойовий воєнний прапор рос. імператорської Фльоти. За 4 роки війни команда міноносця міцно й дружньо зжилась і, одержавши таку нагороду для свого любого корабля, безумовно дуже цінила й ставилась очевидно з великою пошаною до цього бойового прапору (Що цілком зрозуміло для моряка. Ав.), а ще тим більш, що українці були завжди добрими моряками. При тому якраз на цьому вродженому почутті дисципліни й служби українців-моряків завжди грали росіяне. Тому то на еск. мін. „Завидний" і треба було деякого часу, щоб всетаки національне почуття взяло верх. Отжеж, коли команда міноносця вирішила піднести урочисто український прапор, то разом із тим вирішила урочисто спустити свій старий заслужений бойовий андрієвський прапор і з військовою пошаною відпровадити-віднести його до Чорн. Фльот. Екіпажу, відкіля він мав бути переданий до Українського Воєнно-Морського Музею, як одна з бойових реліквій Чорноморської Фльоти".

Міноносець „Завидний", пізніше в 1919 році тимчасово перейменований у „Заздрий", мав у майбутньому одержати іншу назву, більш достойну для бойового корабля Української Державної Фльоти, бо він один із перших кораблів Чорноморської Фльоти підніс український прапор. І ця назва безумовно мала бути достойнішою від тієї назви „Марті", що під нею він плавав на Чорному Морі під час 2 світової війни в складі червоної Чорноморської Фльоти, а може плаває ще й тепер, як мінний загородник.

Л. Стаховський

„З ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОГО ЩОДЕННИКА"

ЧЕРЕПАХА

На стіні мого кабінету висить величезний щит черепахи. Він блищить і переливається цілою гамою ґранатових, жовтавих та брунатних барв. І кожний раз, коли на нього погляну, я згадую одну з найцікавіших і найстрашніших подорожей, що я проробив.

Той щит із Чороні, маленького, чепурненького та чистенького рибацького містечка, що притулилося до побережної Кордильєри на березі Карибського моря ...

У цю подорож я вибрався в товаристві деяких моїх приятелів. Зо мною їхала моя донька Ірина, що саме мала вакації; талановита малярка Віра Н., що так само, як і я, закохана до венесуельської природи, до тутешніх переказів, леґенд та фольклору; Жорж Непо, маляр-дилетант, людина дуже мала та весела, його жінка Галя, та їх пес, молода та струнка вовчиця Оксана.

Ми летіли весело в нашій „каміонетці" Чевролет по гладкій дорозі з Каракасу до Маракаю. Я керував, ми жартували і сміялись і перших 120 кілометрів проминуло непомітно. Трохи псувало настрій те, що коло Маракаю почав накрапувати дрібненький дощик. Одначе, тут часто буває таке, що на одній стороні вулиці ллє дощ, а на другій сухо і пражить сонце. Від Маракаю дорога відходить на північ — до Чороні та Пуерто Коломбія. Табличка із стрілкою показує напрям. На ній написано: „64 Км.".

Це мало бути 64 найприкріших кілометрів, що я проїхав у своєму житті ... Трохи на північ від Маракаю лежить Ляс Делісіяс. Тут знаходилась резиденція і гасієнда президента Хуана Віценте Ґомеза. Якщо Маракай був його Версалем, де збирався і жив цілий його двір, то Ляс Делісіяс був його Тріяноном, де серед розкішної природи серед свіжого повітря цей диктатор зі своєю родиною та найближчими приятелями відпочивав від справ. Переїжджаючи через ці околиці, трудно не згадати про цю цікаву людину, цього „анденського сфінкса", цього „брухо", в котрім злилось стільки суперечних властивостей: велика мудрість простого, напів письменного селянина, неімовірна жорстокість, що їй позавидував би Іван Грозний; державний розум, що поміг йому стати президентом, утриматись в цій позиції 27 літ, до своєї природньої смерти, і зробити з Венесуели одну з найбагатших держав у світі.

Довкола постаті цього тирана, що помер у 1936 році, склалась ще за життя його безконечна кількість анекдотів та леґенд; деякі з них приходять мені на пам'ять. Я спиняю авто перед входом до зоологічного садку, заснованого Ґомезом. У нім, в чудових природніх умовах знаходяться зразки не лише венесуельських звірят, птахів та рептилів, але й австралійські кенґури та казуари, африканські жирафи, гіпопотами й т.д. На площі перед входом до садку стоїть гарно зроблений бронзовий бик. На ста-

туї написано: Ель касіке де льос ль'янос. [1]) До нього любив порівнювати себе Ґомез, що помер у віці 78 років, залишивши по собі 150 дітей, хоч ніколи не був жонатий. Коли хтонебудь із його приятелів вітав його словами: „Комо еста хенераль?" [2]), він ревів у відповідь: „Комо ун торо!"[3])

Відганяючи банду хлопців, що накинулися на наше авто, пропонуючи почистити його, ми входимо до садку, любуємося звірятами та птахами й говоримо про Ґомеза. Розповідаю своїм товаришам саме те, що приходить в голову. Він страшно жорстоко карав усіх злодіїв та кримінальних типів. Суворість кари ніколи не була в пропорції до злочину — і так застрашувала, що під час його влади в Венесуелі злодіїв не було. Страх перед карою настільки паралізував діяльність усяких темних елементів, що можна було залишити свою хату відчиненою, від'їхати на так довго, як було потрібно і повернувшись до неї, — знайти все в такому порядку, як її залишено. Злодіїв посилали працювати на дорогах, що їх проводив Ґомез по цілій державі; там злочинці гинули десятками від тяжкої виснажливої праці. Гарний анекдот розповів мені мій колеґа. Ґомез нібито любив раненько ходити до в'язниці, переслухувати тих, що були арештовані протягом минулого дня. Ось якось він іде з головним сторожем і питає, показуючи на одного в'язня:

— А що цей зробив?

— Він украв годинника, пане генерале!

— Так, г-м-м. Годинника? А нащо тобі годинник здався? (Це до в'язня).

— Та я його не для себе. В мене 14 дітей. Вони голодні. Я хотів купити їм їжі.

— Голодні, так? А на що ти їх стільки наплодив, коли ти не в стані їх годувати? Ану повернись!

І зачав мацати його м'язи.

— Кволий ти! Ану зігни руку! Біцепси, як фляки!

Звертаючись до сторожа:

— На дороги не варто посилати. Без сили хлоп!

Трохи подумав.

— Так от що. Як ти так любиш годинники, то будеш сам годинником. От бачиш, там на стіні висить годинник. Сідай на цей стілець і дивись на нього, не спускаючи очей: кожних 10 мінут маєш скочити на ноги, стати на струнко й повним голосом кричати котра година. Але так, щоб аж я чув. Розумієш?

І звертаючись до сторожа:

— Через 48 годин можете його випустити!

Та й пішов далі, лагідно усміхаючись у свої вуса. А бідний в'язень під наглядом поліціянта, що мав дбати про точне виконання розказу, кожних 10 мінут зривався на ноги й голосив: „9 годин і 10 мінут", „9 годин і 20 мінут" і т.д., і т.д.

За яких 6 годин він ледве стояв на ногах і шепотів, ледве повертаючи язиком: „3 години і 20 мінут"! Далі стратив пам'ять і гепнувся на підлогу. Його облили холодною водою. Аж коли він прийшов до себе, „знову заставили бути годинником". За деякий час він знову впав непритомний. На цей раз ані холодна вода, ані удари не помогли. І його залишили в спокою. Коли його нарешті випустили на волю, то можна було бути певним, що він ніколи більше нічого не відважиться украсти. Деякі кари Ґомеза були дотепні і мали добрі вислідки, особливо коли сильно вдаряли винуватих по найбільш чутливім місці — по кишені.

Одного разу він приїхав був до Сан Христобалю на якусь інспекцію. Настав вечір, одначе ціле місто було в темноті: не горіла елєктрика. Ґомезу пояснили, що щось зіпсувалося на електричній станції і що до ранку ваду направлять. На слідуючий вечір знову немає світла. Вже подразнений кличе до себе директора електростанції.

— „Ке убо?" Чому й сьогодні немає світла?

Той, напів живий від страху, щось белькотів, що бракує якихось частин до машин і що їх треба було спровадити аж із Меріди. Клявся, що на слідуючий вечір освітлення обов'язково буде. Коли ж і третій вечір Ґомез мусів сидіти в темноті, то віддав розказ, щоб усі авта, що були в місті, і ті, що через нього проїжджали були спинені і розставлені по площах та вулицях з запаленими світлами. Незабаром все місто було освітлене, як удень.

На другий день Ґомез знов покликав директора.

„Отже, компаньєре, ми помогли тобі освітити місто. Правда, наслідком цього, коло 400 авт мають вибиті батерії. Та це нічого. Ти людина багата й охоче купиш кожному власникові авта нову батерію. Окрім того, рахую, що десь коло 100 осіб, що їхали за різними справами, мають грошеві втрати і потім рахунки за готелі — скажім, кругло коло 1000 боліварів на особу. Ясно, що ти їм ці видатки повернеш. А щоб це скоріше зробити, то з тобою піде мій адьютант — і тобі поможе."

Нещасний директор побіг виконувати розпорядження диктатора — і на цей вечір ціле місто горіло огнями вже направленої електростанції. Такими методами Ґомез викорчовував

---

[1])Характерник степів. [2])Як маєтеся, генерале? [3])Як бик!

До своїх політичних противників він жалю не мав. Вони були ув'язнені, або в страшній каракаській тюрмі „Ля Ротунда", або в не менше жахливій фортеці „Лібертадор", у Пуерто Кабельйо, де садистичні сторожі набивали їм на ноги тяжкі кайдани — „ґрільйос", і знущалися над ними нелюдським способом, видумуючи пекельні тортури.

У своїй дуже цікавій книжці „А гало фор Ґомез" Лавін оповідає, як один людяний генерал зголосив Ґомезові, що в одній із клітин Ротунди сидить у залізах один молодик. Випадково вияснилось, що він був цілком невинний, заарештований помилково. Ґомез вислухав звіт, подумав і сказав:

— Так він провів у в'язниці вже 5 років і є цілковито невинний?

— Так! — відповів генерал. Він абсолютно невинний, і було б справедливо звільнити його.

Натяк на усмішку появився під сив'ястими вусами Ґомеза.

— „Ан-га"! — промовив він. Якщо це так, і наш приятель вже 5 років носить безвинно кайдани, то невже ж ви думаєте, що він до нас добре наставлений? Ні, це не може бути. Тепер він уже без сумніву лютий ворог нашої справи ... й мені здається, що було б дуже не мудро його звільняти. Лишіть його там! І так сталося ....

Про Ґомеза можна говорити без кінця. Може колись я знайду час і присвячу окрему статтю цій надзвичайно цікавій та барвистій постаті; він на це заслуговує ...

А покищо ми блукали далі по зоологічному садку, від клітки до клітки й любувались гарними примірниками звірят. Особливо птахи прикували до себе нашу увагу. Які фантастичні барви? Які дивовижні форми дзюбів, хвостів? Віра горячково зарисовує до свого скіцівника все те, що в стані зафіксувати її оловець, і написує на рисунках для пам'яті барви: шия червона, смарагдова. Потім дома по цих записках їх розмалює. Одначе, в нас мало часу. Ми хочемо переїхати через побережні Кордильєри за світла. Тим більше, що нас попереджували, що дорога не дуже добра. Отже з жалем покидаю „Делісціяс" і їдемо далі.

— Я чула дуже цікаву індійську леґенду про те, як птахи дістали барву свого опірення — сказала Віра. Це подвійна леґенда, бо теж розповідає, як повстало барбаско — отруйна трава, що нею індійці ловлять рибу. Вони кидають її до води й за пару хвилин риби отруєні і випливають на поверхню, де їх збирають. Для людини ця отруя не шкідлива. Так от що індійці оповідають: Колись давно вони зловили тапіра. Забили його, розпороли живіт і побачили, що в середині була маленька дитина, маленький індієць. Здивовані, вони обережно взяли хлопчика та понесли його до кебради (ставок), де викупали. Негайно риби в ставку почали здихати й випливати на поверхню. Індійці схвильовані таким чудом, уважно виховали того хлопчика — і коли він підріс, то знову повели його купатися — і знову риби почали здихати.

І відтоді індійці почали уживати таємничого сина тапіра для рибного лову. Як тільки він вступав до води, риби здихали, а індійці їх збирали та їли. Одного дня, як син тапіра виріс і навчився плавати, його відвели до великої затоки. Він весело плавав на всі боки, і мертва риба випливала на поверхню, а жінки збирали її до своїх кошиків. Та саме тоді, як він так насолоджувався в воді, його вкусила велика гадюка (веселка). Його почала трясти пропасниця і він помер. Індійці гірко плакали і прикликали Пайревра, батька сина тапіра, великого ворожбита. Цей закликав водяних птахів і звелів їм забити Велику Гадюку. На його наказ зібралися всі водяні птахи, прилетіли журавлі, чаплі, качки та інші. Вони почали нападати на гадюку своїми дзюбами, та нічого не могли зробити, бо вона знаходилася надто глибоко в воді. І ось тоді з небесних висот злетів птах, що його звали Кіауі. Він тричі кидався в глибину й нарешті досягнув своїм дзюбом велику гадюку. Тоді Кіауі сказав іншим птахам: „Витягніть її на сухе!" І птахи знову старалися своїми дзюбами це зробити, та не могли; вона знаходилась надто глибоко. Тоді Кіауі піднявся аж у хмари і кинувся з висот в глибину вод та й витягнув велику гадюку на поверхню. Тоді вже всі інші птахи помогли йому витягнути її на сухе й тут її покинули, щоб вона згнила.

А батько сина тапіра сплів кошика, щоб у ньому поховати хлопця. Поклав до нього тіло, закинув кошик собі на плечі та поніс до дому. Але з нього все капала на землю якась рідина. І доки він дійшов до хати, то все м'ясо хлопця розклалося й витекло. Коли батько в хаті відчинив кошик, то знайшов у ньому лиш одні кості. Тоді він закопав їх у землю і вернувся назад подивитися на Велику Гадюку. І закликав усіх птахів, щоб прилетіли та позбирали барви Великої Гадюки. І прилетіли Коро-Коро (ібіси), фламінґо та інші і побарвились на червоно. І прилетіли папуги, іволви та інші і побарвились на жовто. Всі різноманітні птахи прилітали й для кожного знаходилась барва, і кожний пофарбувався на свій смак. А ті, що не прилетіли, залишились чорними.

А коли птахи визбирали всю фарбу, Пайревре закликав чотириногих і вони прийшли збирати кості Великої Гадюки. Першими прийшли гірські олені, вибрали кілька костей і причепили собі їх на голову. З них повстали

роги. Прийшла корова, вибрала кілька загнутих кісток і зробила собі з них також роги. Те саме зробили степові олені. Прийшли тапіри, коні та інші звірята, та вже не знайшли костей і тому лишились без рогів. А понад вечір прийшов крілик і ще знайшов трохи білої барви — та помалював свій хвіст. А в ночі прилетів масак — юн, батько комарів, і взяв шкіру гадюки та її горло, і від тоді він тягає з собою цю шкіру і грає на горлі, як на трубі, вимовляючи: „Уасакау, уасакау!"

А старий Пайверве пішов до дому тою самою дорогою, кудою ніс тіло свого сина. І побачив, що всюди там, де з кошика капало розкладене тіло його сина, повиростали різні отруйні рослини, з дивовижними індійськими назвами: Тунуререн, інек, аріне та інші. А там, де він закопав його кості, виросло ада, або барбаско.

От-так постали барви птахів та ті отруйні рослини, що їх індійці вживають, щоб глушити риб".

— Цікавий переказ! Де ти його чула?

— Як я була на Оріноко, то там наслухалась серед індійців багато цікавого та записала собі напам'ять.

— Так розкажи ще щонебудь.

— Чекай, уважай ліпше на дорогу!

І справді, ми всі раптом замовкли.

(Закінчення в наступному числі)

Мих. Ситник

В. М.

**
*

Я з пам'яті іще не вижив
Кохання першого гріха ..
Тебе люблю і ненавиджу,
Моя ти ніжна і лиха.

Люблю за стриманість і холод
Твоїх каштанових очей,
Люблю за те, що ти ніколи
Ще не любила гаряче.

І за невдавану суворість
В час поцілунку перших стріч,
І що до мене ти не скоро
Прийшла у визначену ніч.

Люблю за хусточку дешеву,
Що на волоссі розцвіта,
За усмішку твою вишневу,
За нефарбовані вуста.

З тобою солодко і гірко,
Без тебе лиш одна журба,
Моя ясна білоцерківко,
Моя ти весно голуба.

Тебе я з пам'яті не вижив,
Моя любов не промене.
Лише за те я ненавиджу,
Що полюбила ти мене.

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

12 томів у твердій оправі

До кожного тому, а також до кожного більшого твору Лесі Українки додано цінні вступні статті найвидатніших українських літературознавців нашої доби: М. Зерова, Б. Якубовського, П. Филиповича, П. Руліна, О. Бургардта (Ю. Клена), В. Петрова, О. Білецького та інших.

Ціна всіх томів з пересилкою $ 24.00

Замовлення слати на адресу:

M. DENYSIUK

2228 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill., USA

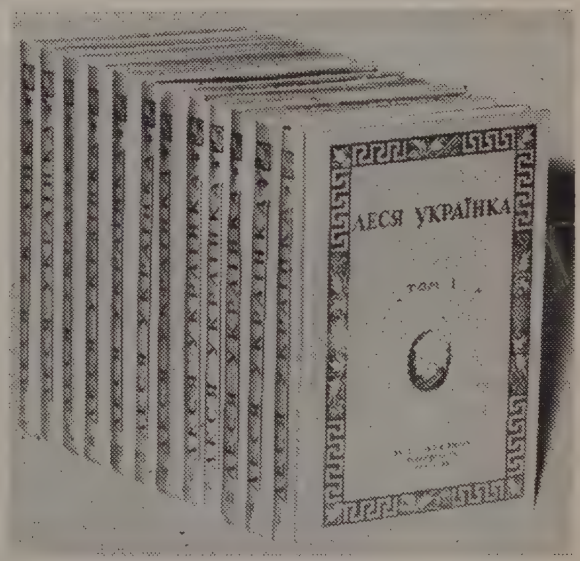

Роман Турянський

ПІД ЧУЖИМИ ПРАПОРАМИ

Недавно переїздом через Чікаґо відвідував кілька днів редакцію „Овиду" виїмково цікавий гість. Був це наш колишній земляк із Коломиї Роман Турянський, що від декількох літ працює моряком і в часі цієї праці об'їхав морями й океанами всі континенти світу. В розмовах у редакції він оповідав нам про свою мандрівку по світі. Кожну його розповідь слухали ми з великим зацікавленням, а кожна з них творила окрему мистецьку цілість. З уваги на те, що наш гість виявив не тільки великий хист оповідача, але й володіє добре пером, ми запросили його до співпраці в „Овиді", на що він радо погодився й буде сталим співробітником. В цьому числі друкуємо його репортаж із Китаю, а в наступних появляться репортажі з Чортівських Островів та із Сибіру. Ми сердечно вітаємо нашого нового автора в колі наших співробітників і звертаємо особливу увагу наших читачів на його сенсаційні репортажі з пригодницькою тематикою, що будуть друкуватися в кожному числі „Овиду" під загальною назвою „ПІД ЧУЖИМИ ПРАПОРАМИ".

Редакція

КОЛОМИЯ НЕ ПОМИЯ

Молодим хлопчиною сидів я над Прутом у Коломиї і поглядав на бистру воду й на сині гори. Сидів і мріяв про далекі міста й країни. На лекціях географії вчився про великі міста й ріки. До серця вкрався тоді сумнів, чи Коломия місто, коли порівняти з такими містами, як Нью-Йорк, Лондон чи Париж? Або чи Прут — ріка в порівнянні з такими ріками, як Ля Плята, Амазонка, чи Міссісіпі? Я любив мою Коломию, де я народився й виростав. Аж прийшла війна, треба було покидати рідне місто. По різних воєнних пригодах, по закінченні війни я опинився на еміґрації. Від того часу я в дорозі. Об'їхав кілька разів світ довкруги. Бував у всіх більших містах, як Нью-Йорк, Лондон, Париж, Бомбай, Буенос Айрес, Ріо де Жанейро, Токіо й т.д. Плавав по таких ріках, як Амазонка, Ля Плята, Оріноко, Сена, Ельба й т.д. Працював на кораблях, під прапорами Швеції, Данії, Норвеґії, Панами, Голляндії й Ліберії; плавав по океанах і по морях, ходив по джунґлях Бразилії і Африки, по пісках Арабії. Сповнилась мрія хлопця. Залишилась туга ... туга за рідним містом, за Прутом. Тому я все в дорозі. Я в дорозі до Коломиї.

ЗА БАМБУСОВОЮ ЗАВІСОЮ

Здалека мріють світла. Повільно пливе наш пароплав, зближаємося до берегів червоного Китаю — найбільшого сателіта Москви. За хвилинку ми вже в порті. Моряки спускають трап (сходи). Входять умундировані китайці, шукають у кабінах, перешукують цілий пароплав, чи нема де укритих шпигунів і контрабанди. Лікар переглядає, чи всі здорові. Поодинці кличуть до перегляду пашпортів. Китаєць пильно поглядає то на мене, то на світлину на пашпорті. Без слова виписує перепустку, що дає право свобідно порушуватися по порті й околиці. По закінченій праці вибираюся до міста. В порті багато умундурованих китайців. Однострій вояків барвою й формою подібний до червоної армії. Узброєння добре (багато автоматичної зброї), головно з СССР, Польщі й Чехословаччини. По докладній обсервації я спостеріг багато жінок у китайській армії. На перший погляд тяжко їх розрізнити. Нужда велика, склепи пусті. В порті є моряцький клюб, де можна дешево випити і закусити (китайцям вступ заборонений). Місто червоніє від прапорів. Усюди багато великих розмірів портретів: Леніна, Сталіна й усіх бонзів червоної Москви. Де не де є й портрет Мав-Тсе-Тунґа. Китайська жінка здобула свою „рівність". Можна бачити, як жінки на будовах носять цеглу на плечах. Я пробував нав'язати розмову з китайцями, але всі вони відходять, або завзято мовчать. В іншому порті не можна було виходити на сушу без провідника. Комуністичні урядовці позичали безплатно кожному морякові молоду дівчину (вона переважно говорила по англійськи). Така дівчина сповняла ролю провідника, приятельки й „янгола сторожа" з тайної поліції. Ця дівчина не відступала ніколи, час „осолоджувала" різними питаннями, переважно на теми політичні. Моя „приятелька" жула ґуму, добре танцювала танґо й „буґі-буґі". Не зважаючи на трохи за широкі уста й трохи за скісні очі, ми зразково проводили вільний час у „дружбі народів", аж до дня від'їзду нашого корабля. Останній гудок. Машини в русі. Повільно випливає наш корабель на повне море — на міжнародні води. Здалека мріють світла червоного „раю".

***

ЗИНОВІЙ ЛИСЬКО

Одним із найвидатніших західньоукраїнських музик, що перебувають під цю пору поза межами Батьківщини, є д-р Зиновій Лисько. Всебічність його музичної діяльности не має у нас прецеденту: композитор, піяніст, музиколог, педагог, музичний етнограф, автор глибоконаукових, останньо — монументальних праць із ділянки української музики, редактор музичних часописів, рецензент.

Народжений 11. листопада 1895 року в Ракобутах на галицькій Надбужанщині, в сім'ї українського священика, від ранньої молодости живе у Львові та вже дитиною виказує великі музичні здібності.

Рівночасно з гімназійною наукою, навчається у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка в клясі фортепіяно проф. Марії Криницької. Після закінчення гімназії в 1913 р. починає студіювати історію в львівському університеті, продовжуючи рівночасно й науку музики.

Студії перериває війна та арешт московською окупаційною владою (1915 р.). Його вивозять до Східньої України, в запілля, де З. Лисько перебуває, як інтернований, аж до 1917 року. Визволений революцією вступає до Січових Стрільців та в рядах Української Армії бореться, як активний воїн, а накінець дістається в польський полон.

У 1920 році вертається з польського табору в Домб'ї до Львова та до 1923 р. включно студіює на Українському Тайному Університеті у Львові, після чого виїздить на музичні студії до Праги. Його учителями стають: проф. Неєдлі на музикологічному відділі Празького Університету та проф. Й. Сук у Школі Майстрів Празької Музичної Консерваторії (відділ композиції). Рівночасно студіює приватно в проф. Ф. Якименка.

1925-го року стає лектором в Українському Педагогічному Інституті в Празі, а згодом асистентом проф. Якименка. З часу перебування З. Лиська в Празі датуються його перші більші та зрілі музичні твори.

Після закінчення Школи Майстрів 1929 року З. Лисько вертається до Львова, де стає професором Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка та директором відділу того ж Інституту в Стрию. У Львові, тодішньому осередку українського музичного життя, З. Лисько стає одним із найактивніших музичних працівників, не тільки в композиторській та педагогічній, але також і в науковій ділянці. Він стає заступником голови (Ст. Людкевич) Музикологічної Комісії НТШ та головним редактором журналу „Українська Музика", де друкує численні музикологічні праці.

У роках 1939-41 З. Лисько, як професор композиції, викладає у Львівській Музичній Консерваторії, що в той час об'єднувала в собі всі вищі музичні школи та музикологічний відділ університету. Рівночасно стає завідувачем великого музикологічного кабінету при Львівській Музичній Консерваторії, де згромаджено тоді тисячі томів музикологічної літератури з усіх львівських бібліотек, і на цьому пості, як також на катедрі композиції, залишається і під час німецької окупації, до 1944 р. включно.

Змушений покинути Львів у 1944 році, З. Лисько перебуває в Мюнхені та згодом у Міттенвальді, де в 1946 році закладає музичну школу, що проіснувала до зліквідування табору в 1950 році. У тому часі стає інспектором музичних шкіл при ЦПУЕН та редактором паризької „Української Музичної Бібліотеки". Перебуваючи тепер у Мюнхені, д-р З. Лисько працює над „Кодексом Українських Народніх Мелодій".

Найкращі музичні твори З. Лиська — це: симфонічний твір „Тризна", що був виконуваний у Львові, в Харкові і у Києві, чотиричастинна сюїта для симфонічної оркестри, смичковий квартет, виконуваний вперше „Ондржічковим Квартетом" у Празі, а пізніше у Львові та в Америці; фортепіянове тріо, фортепіянова соната, виконувана між іншим у Львові в 1930-их роках, фортепіянова сюїта, фортепіянові фуги (5 — двоголосних і 3 — триголосні), вокальне тріо з фортепіяном „Катерина" (до слів Шевченка), три кантати для хору: 1. „Пісня борців", 2. „Enfant perdu" і 3. „Ода до пісні", сольоспіви до слів Тичини та інших поетів, багато опрацьовань народніх пісень для сольоспіву та для хорів, як також опрацьовання стрілецьких та упівських пісень.

Твори З. Лиська характеристичні правдивістю та шляхетністю вислову, темпераментом та цікавими контрастами, багатою та сміливою поліфонією, як також відвагою та енергією в опрацьованні поодиноких проблем. Це все підкреслює проф. Й. Сук, уписуючи свою характеристику таланту З. Лиська до його диплому та пророкуючи йому світле майбутнє, як композиторові, так і педагогові.

На жаль, велика частина вище названих творів, що знаходилися в Празі, в Українському Музеї Визвольної Боротьби, затратилися, точ-

ніше — попали до рук большевиків разом із усіма експонатами Музею, — і в композитора залишилося лише невелике їх число.

Музикологічні праці З. Лиська — це: його докторська праця „Запорожець за Дунаєм", друкована 1929 року в „Працях Українського Високого Педагогічного Інституту в Празі", „Музичний Словник", виданий 1932 року, „Початки музичного мистецтва в Галичині", друковані в журналі „Наша Культура" в роках 1936-37, монографія „Іван Лаврівський", друкована в журналі „ Українська Музика" в 1938 р., студії: „Олександер Кошиць", „Порфір Бажанський", „Василь Барвінський", „Семен Артимовський", „Роман Придаткевич", „Музичний Львів" і багато інших, друкованих у різних журналах та часописах. Дуже багато статтей, студій та рецензій З. Лиська були друковані в журналі „Українська Музика", що появлявся у Львові в рр. 1937-38-39.

На особливу увагу заслуговує велика наукова праця З. Лиська, над якою він працює вже багато років і яку тепер закінчує: Кодекс Українських Народніх Мелодій. Це мало би бути велике наукове видання в трьох частинах, де приблизно 8300 народніх мелодій упорядковані за найновішою науковою системою на підставі їх формальної побудови, починаючи від найпростіших аж до найбільш розвинених форм.

Перша частина твору — це вступне слово, де пояснюється система записів і принцип упорядкування народніх мелодій, що має бути подане також англійською мовою. У цій частині містяться також різні показники, між іншим — показник розподілу мелодій за окремими жанрами, територіяльним походженням, мелодичною та ритмічною структурою і т.п.

Друга частина — це ноти тих мелодій, упорядковані за науковою системою, а третя — тексти пісень.

Видання цієї монументальної праці з ділянки української народньої творчости було б великим культурним досягненням української спільноти. Перша мета цього твору — це познайомити наукові та мистецькі кола цілого світу з українською, такою багатою та чудовою пісенністю. Подруге, Кодекс УНМ стане джерелом, звідки українські й чужі музикологи матимуть змогу черпати музично-етнографічні матеріяли для дальших наукових дослідів та опрацьовань. І нарешті, з матеріялів кодексу УНМ зможуть черпати композитори для своєї творчости, коли б хотіли збагатити та оживити її народніми мотивами.

Всі доцьогочасні, давніші праці над українськими народніми піснями не завсіди були вичерпними й присвячували більше уваги текстово-поетичній аналізі, зате чисто музичні проблеми трактувалися більше поверховно. Але й ці, неповні видання, давно вичерпані та стали бібліографічною рідкістю, а в закордонних бібліотеках їх взагалі немає.

Зваживши це все, д-р Лисько відсунув свою композиторську працю на задній плян і вже багато років працює над цим монументальним твором. Але твір і найбільш геніяльний, якщо він не має можливости вийти в світ, — це заморожений капітал, що не приносить нікому користи та не процентується . . Це лише витрачений час багатьох років муравлиної праці першорядного фахівця типу людей, яких у нас дуже небагато і яких вневдовзі цілковито може забракнути.

Видання цього наукового, єдиного в своєму роді твору, що в дуже великій мірі збагатив би наш культурний дорібок та засвідчив би перед світом про нас, як про високо-культурну націю, вимагає великого капіталу, багатьох тисяч. Українська спільнота, що вже не раз дала доказ своєї великої жертвенности, коли йшло про справи великої ваги, напевно й у цьому випадку засвідчить свою національну та культурну зрілість і „Кодекс 8300 Українських Народніх Мелодій", в репрезентативному зверхньому оформленні, що гідно відповідало б внутрішньому змістові твору, зможе оголосити всьому світові про безцінні скарби української народньої пісенної творчости.

УВАГА! **НОВА УКРАЇНСЬКА РАДІОПЕРЕДАЧА В ЧІКАҐО** УВАГА!

Організацій Визвольного Фронту (ООЧСУ, СУМА,АП АБН, Т-во к. в. УПА, ТУСМ).

кожного четверга в год. 9.30 — 10 вечором

на радіовисильні WOPA 1490 або ФМ 102,3.

У програмі: політичні та господарські новини з коментарями, вісті з України, хроніка з українського життя на чужині та літературно-музична частина.

Замовлення оголошень спрямовувати на адресу:

U O of L F

2457 W. Chicago Ave, **JUniper 8-2630** CHICAGO 22, Ill., USA

Михайло Островерха

З циклю: ФРАҐМЕНТИ

ПАЦИФІСТИЧНИЙ ФОРТ

Є у Фльоренції — чого там нема, як подумати про мистецтво! — такий собі суворий, військовий об'єкт: форт. Збудував його, по волі пана Козімо І де Медічі, архітект Бернардо Буоталєнті. Форт повинен був обороняти місто, але ... за чотириста років не діждався він такої лицарської чести. Хіба що в 1630 році втік до форту великий дука Фердинанд II із родиною перед ... чумою; а в 1859 році утік туди великий дука Леопольд Льотаринґський, щоб його, як каже історик, „не рознесла велика любов італійських революціонерів". Із гармат цього форту не впав ніже один вистріл; та й із кріса ніхто ніколи з форту не стріляв. Лише кожного дня тепер, у 12 годині, гатить один гарматній стріл ... сліпаком (як і в Римі на Джяніколо, як і у Венеції на острові св. Юра), що звіщає містові ... полуденок! І фльорентійці дуже влучно про цю гармату кажуть: „канона макаронів". Правда, колись родина володарів Фльоренції Медічі тримала в цім форті свої скарби: золото, самоцвіти, гроші.

А сьогодні? У цім форті знову складено скарби! Тут бачимо різні мистецькі твори: при великій зручності й умінні зняті зі стін фрески, всі нововідкриті тепер і набуті мистецькі твори Фльоренції й околиці, з XII по XVII століття; добра сотня їх порозміщувана тут по стінах, і створено новий музей. Також усі цінні фрески, що досі були в табернаколях при вулицях Фльоренції, перенесено до цього форту. Це твори мистців — Джіоттіно, Понтормо, Андреа дель Сарто, Паольо Уччелльо й Піеро делля Франческа. Отже, форт знову став цінним, зберігаючи безцінні твори ренесансу Італії.

ПІЗАНСЬКА ДЗВІНИЦЯ У НЕБЕЗПЕЦІ? ..

Пізанська восьмиповерхова дзвіниця хилиться кожного року на один міліметр. Таке стверділи спеціялісти-ґеодити, й це подає у своїй найновішій праці — „Іль Кампаніле ді Піза" — інж. Піеро Санпаолєсі. З цієї причини на неї виходять пішки, бо її похилість не дозволяє поставити двигуна. З тієї самої причини ніколи на ній не дзвонять дзвони. Ця майже тисячолітня пам'ятка має цікаву історію. Кажуть, що будував цю дзвіницю Бонанно з Пізи. Але в цікавій історії Дж. Вазарі, де не бракує й фантазії, оповідається, що цю дзвіницю будувало двох архітектів: пізанець Бонанно і Ґульєльмо, либонь німець. Почали вони цю будову в 1174 році. Дійшовши до половини третього поверху, зупинились (у 1185 році) у праці, бо зауважили, що „статика ґрунту непевна". Дальші праці будови почались знову у 1275 році, а попровадив ці праці дуже вдумливо архіт. Джіованні ді Сімоне. За дев'ять років праці давши три нові поверхи, він дійшов до сьомого поверху. Але й він зауважив, що похилість дзвіниці збільшилася. Тому в 1284 році припинив дальшу будову. Перерва будови тривала до 1350 року. За той час Джіованні ді Сімоне либонь згинув у недавнім бої Пізи проти Дженови, 6. серпня 1284, під Мельорією. У 1350 році будує дзвіницю далі Томмазо Пізано, давши вже келію на дзвони. З історії видно, що був це сміливий і тямущий архітект: поки рушити з місця дальшу будову, він підніс похилий бік дзвіниці на 45 цм. Тепер згаданий автор найновішої праці про дзвіницю — П. Санпаолєсі радить „прийти з поміччю теренові, щоб дати йому — з пристосованими штуками та інтервенцією — пристосований опір". Словом — піти слідами архіт. Томмазо Пізано з 1350 року. Чи добра порада? Але дзвіниця може ще простоїть нових 607 років !..

І ЗВИЧАЙ МОЖНА ОБІЙТИ ...

... Якось, чи не в 1928 році, заходжу до церкви св. Захарія у Венеції, щоб там поглянути на оту пречудову Мадонну, в лівім бічнім престолі, мистця з пол. XV століття — Джіованні Беллінія. Увійшовши в церкву, я побачив, що всі ікони заслонені фіялковими покривалами. Постоявши надутий, я подумав і пригадав собі: у третім тижні великого посту (а саме був той час!) латинники закривають у своїх церквах усі ікони. Це для нас, українців, та ще й охридсько-слов'янського обряду, чуже й незрозуміле. Але треба припускати, що воно було незрозуміле й для латинян, бодай колись! Ось у Франції ще перед 1000 роками на фіялкових заслонах, що їх розстилали перед головним престолом, де вони творили заслону між престолом і вірними, мистці малювали сцени Христових страстей. Має й Австрія такі пам'ятки! Найстарша й добре збережена така пам'ятка цього „Фастентух", або Фастенвелюм" чи й „Гунґертух", знаходиться у катедралі міста Ґурк, у Каринтії. На такім фіялковім покривалі, розміру 10x10 метрів, мистець Коррадо Фрізах намалював у 1458 р. цілу низку сцен Христових Страстей, поділивши покривало на квадрати, як шахівницю. Отож, хоч заслонені інші ікони, то виринали перед очима вірних Страсті Христові.

КАПОСНІ ТІ РИСУНКИ !..

Щасливі ті мистці, що у своїх дитячих роках, коли починають учитись розправляти свої крила до лету, натраплять на якогось хоча б і Енґельгардта, менше чи більше гуманного!

Коло 1725 року в місцевості Дірнштайн, у дол. Австрії (це чотири місцевості, що тримаються разом: Дірнштайн, Штайн, Мавтерн і Кремс, що над усіма зноситься) будують дзвіницю. Працею проводить архітект Мунґґенаст. Ігумен манастиря, що для його церкви будують цю дзвіницю, увихається сюди й туди; його очі пильно слідкують за ходом усієї праці. Але одно дратує цього зрівноваженого ченця: не встигне він обернутись у другу сторону від чистенького і гладкого муру церкви, як на цім мурі, чи й на манастирськім, з'являються нашвидку потягнені ґіпсом скіци, рисунки. Ігумен не втримував рівноваги, сердився. Але ... як же міг він сердитись, коли автором цих капосних рисунків був малий хлопчина, просто дитина, син не кого іншого, а майстра-скульптора, що саме тоді виконував для манастиря деякі замовлені різьби в дереві? Ігумен, зрозумівши, що всі його нагани, гримання, просьби на ніщо не придадуться, попадає на помисел: справити ці дитячі вибухи охоти до рисунку в інший напрямок! Подумав — зробив! Приносить дитині цілі скирти непотрібного чистого паперу. Стіни й двері церкви й манастиря були врятовані. А тому, що папір зарисований дитиною, уже його не болів, як боліли стіни й двері, то втихомирений ігумен почав звертати пильнішу й спокійнішу увагу на ці рисунки, скіци дитини. І зауважив, що ці „три кляті" рисунки, що їх не міг спокійно бачити на мурі, варті уваги! Вони були небуденні. Здивований ними ігумен бере їх і спішить до двох мистців, що саме тоді працювали в манастирі над фресками; а це були — Штаймаєр і Бальдасаре Скабіно деї Розафорте. Показавши їм рисунки, ігумен забажав, щоб вони дали хлопчині лекцію рисунку. І це був перший крок на мистецькому шляху Мартіна Йогана Шмідта, ширше знаного як Кремзер Шмідт, що був одним із найбільших мистців пізнього барокка. А треба взяти під увагу тло, на якому виринає Кремзер: австрійське мистецтво , що жило силою італійського та голляндського мистецтва, набирає тоді самостійних вартостей; уже є великі мистці — Фішер фон Ерлях, Люкас фон Гільдебрандт, Рафаель Доннер, різьбар, і Даніель Ґран та Пауль Троґер. Деякі знавці твердять, що Кремзер був під впливом мистців то Люка Джіордано, то Троґера й Ґрана. Але вже у своїх фресках, у манастирі у Герцоґенбурзі, Кремзер зовсім самостійний.

Олег Лисяк

СПРАВА З ДЖАНСОНОМ

— У котрій це мало бути годині, коханий? У третій?

— Точно в третій, дорога. Якраз у третій годині, після полудня.

Хвилинка мовчанки, а потім у слухальці телефону відозвався знову її альтовий голос:

— Я ... я не знаю, Романе, чи я зможу прийти на час. Знаєш, субота це єдиний день, коли я можу побувати в місті і тоді я маю стільки різних справ ... і тому ...

У цій хвилині я був вдоволений, що нема в загальному вжитку телевізійних телефонів і що моя дружина не може побачити виразу мого обличчя. Я був просто щасливий, що вона не зможе прийти на час, і ця радість напевно розлилася по моєму понурому сьогодні обличчі. Я відповів, і в моєму голосі не було нічого, крім контрольованого і опанованого ввічливого жалю:

— Ох, тоді це справді шкода. Але, навіть якщо й ти запізнишся, все таки прийди на змагання. Хоч — я не думаю, щоб ти зловила ще цей матч. Мені здається, що це не потриває довго.

Щось фальшиве мусіло зазвучати в моєму „опанованому" голосі, бо щойно після довшої хвилини прозвучав її голос:

— Так, це мабуть не потриває довго. Ну, що ж Романе ... Звичайно в таких випадках недобре, коли жінки бажають щастя ... Але я все таки, бажаю тобі щастя. Не думаю, щоб це тобі пошкодило.

— Ні, Таню, воно мені не пошкодить. Не може пошкодити. Ну, бувай і до побачення в клюбі.

Я відклав слухальце і розглянувся. Усе лежало підготоване. Три тенісові ракети, дві білі сорочки на зміну, шорти, вовняні скарпетки, білі полотняні капці на тугій ґумовій підошві, рушник ... Мабуть усе. Можна було вже їхати до Тенісового Клюбу на змагання.

Поправді, це не були такі то знову дуже важливі змагання, цей мій матч проти містера Джансона. Вони не мали важливости змагань між Годом і Ґонцалесом, ні, вони навіть не були такі важливі, як фінал якогось турніру за будь-яке провінційне першенство, і переможця цих змагань так чи сяк до Вимблдону не

запросили б. Ось такий собі льокальний турнірчик і у чверть- фіналі цього турніру за першість невеликого і не дуже навіть фешенебельного Тенісового Клюбу (членський внесок лише 100 долярів на рік, що ж це таке супроти 300 долярів в „Крикет Клюбі" чи 350 в „Ґолф Кантрі Клаб" — ?) маю грати я, Роман Ганжа, проти відомого у нашому клюбі першуна містера Джі. Бі. Джансона.

Не йшло вже про те, що я просто наперехід не люблю цього Джансона. Ця ненависть триває ще з тих часів, коли містер Джансон (він дуже любить, коли його в нашому клюбі зовуть по англосаксонському звичаю двома першими буквами його ініціялів, себто „Джі Бі"), — коли цей самий містер Джансон називався ще просто — Гриць Іванюх, а не Ґреґорі Бі. Джансон і видавав сиру квашену капусту на сухий приділ у таборі для Переміщених Осіб в Обервестерлінґен. Раз, пам'ятаю, містер Джансон — чи пак Грицько Іванюх дав мені напів зогнилу капусту і між нами дійшло до пожвавленої виміни думок, у висліді чого Гриць нагнав мене з магазину харчів, а ми з Танею не мали капусняку на вечерю.

Але роки минають, запах гнилої капусти вивітрюється, а також проминає усе, лише не ненависть. Щодо мене, маю в цій матерії свої власні переконання і хоч я непоганий християнин і, коли обов'язково треба, вмію прощати ближнім, але в деяких дрібніщих питаннях тримаюся засади мого діда, що ще в часах, коли він мав суперечки з польськими жандармами, завжди твердив: „Пам'ятай, Ромку, що в ухо є час бити і за десять років!" До речі, я був наочним свідком, як в 1939 році мій дідо, вичекавши 10 років, солідно примінював цю свою життєву засаду по відношенні до вище згаданих жандармів.

Так що Джансона — Іванюха маю в печінці. Це, що тут за океаном ми зіткнулися якраз в тому самому місті, живемо в цій самій дільниці і що навіть якийсь біс надніс його до цього самого тенісового клюбу, де членами є ми з дружиною — я зараховую до фатальних іграшок долі, що, як відомо, грає з людиною. І ця доля звела мене докупи з Грицем грати у чверть-фіналі турніру.

Коли я вийшов на подвір'я, щоб вивести з гаражу авто, мій сусід Джек Лянґ, тримаючи в руці місцеву газетку, вказав на третю сторінку і вигукнув:

— Ґуд лак, Ромен! Тут пише, що в турнірі за чемпіоншіп „Теніс Клаб" ти граєш з цим ґаєм, Джансоном. Велл — ю нов ...

Я махнув здалека рукою Джекові. Біда, ніхто не хоче мені цього сказати: ні моя власна дружина, ні сусід, але всі вони не дають мені ніяких шанс проти Джансона. Правда, я не даю собі теж ніяких шанс. Бідний Джек Лянґ не має що сказати. Він знає так, як і я, що я дістану в шкіру в трьох коротких сетах і добре буде, якщо це не буде на нуль .. Десь тепер Джек лихий на себе, що зачіпив цю тему з газети.

Я дивлюся на годинник і додаю газу. Так, ще пів години часу, а Тенісовий Клюб недалеко, ось ще пару бльоків над рікою. Хай би вже скорше все те скінчилося .... Щоб бодай моя жінка не мусіла дивитися на цей погром. Так, вона дипломатично „спізниться", але ... а ну ж той клятий Іванюх мене до цього часу не скінчить і я буду битий перед обличчям моєї власної жінки . ? ! До сто чортів, пощо біда надніс того бісового Гриця до мого клюбу? Не міг він записатися до „Крикет Клабу"? І взагалі і пощо Грицеві теніс?

А він, цей Гриць, чи пак Джансон грає не зле. Мене в кожному разі завжди періщить, аж дрантя летить. Не люблю з ним грати. Але часом, ось як у турнірі, не можна відмовитися. Де він підглянув ці всі „драйви", „смеші", „лаби", „драп шоти", „форгенди", звідки він взяв цю гостру подачу, цю гру при сітці? Такий Ґрриць!

... А ще від рана мені йде, як із Петрового дня. Жінка не хотіла мене будити, ще спав втомлений трохи вчорашнім покером (сотня долярів пішла — фююю! — з чвіркою девяток, що зустрілась з чвіркою дам, але жінка не знає і знати не буде). Хто мав чвірку дам? Так, ви здогадалися. Гриць Іванюх — себто містер Джі Бі Джансон.

Отже, жінка вийшла раніше до міста походити по магазинах. Коли я почав ладити сніданння, то спершу спалив електричну стопку, потім полляв кавою свіжу скатерть і нарешті прокляв усе до чорта і вийшов по газету. Показалося, що газети нема, бо газетяр має вихідне, а його заступник взагалі не прийшов і я вийшов на ріг, купити газету на стенді. Очевидно, що я забув ключ до хати, і треба було повертатися при допомозі сусідів і драбини через вікно на горішньому поверсі. На щастя, вікно було відкрите.

Потім прийшла ця історія з картиною і стіною ... Ну так, я хотів повісити картину, що ми купили на виставці в Нью-Йорку, цвях пробив стіну наскрізь, аж до Джека - сусіда, картина полетіла вниз, а важкі золочені рами впали мені якраз на великий палець правої ноги. Ага, і крім цього я вгатив себе молотком по лівій руці. Правда, я граю правою, але грайте ви в теніса проти Джансона, коли у вас ґуля на пальці від ноги і синяк від молотка на

сердешному пальці, нехай навіть на лівій руці.

Про те, що мене голова боліла від ранку, як баня, вже шкода й згадувати. Це зовсім ясне. Потім якраз прислали ще рахунок за нову холодільню і не було ради, треба було заплатити, і в наслідок цього я опинився з п'яткою в кишені на цілий вікенд, а це, як вам відомо, не впливає на добрий настрій, зокрема коли через ці чотири дами Джансона трісла мені попереднього вечора сотня зелених. Ну, окей.

— Гав д'ю філл, Ромен? — привітав мене керівник турніру, сивоголовий віцепрезидент клюбу, в „цивілю" викладач на місцевому університеті: — Все в порядку, правда?

Він знає, що все не в порядку, і він бачить, що я штигулькаю, і видить мій синячисько на лівиці і моє квасне обличчя засудженця і знає, що я зараз наберу, як бідний в торбу, від Джі. Бі. Джансона, але що ж? Хоч ми відчуваємо до себе взаємну симпатію, ради нема. Нехай діється те, що написано в книгах. А в книгах, мабуть, написано, що Джі. Бі. Джансон бив, б'є і битиме Романа Ганжу в тенісі, як сам захоче.

— Відпічни, Ромен, — радить керівник — Джансон вже є у своїй роздягальні. Запізнився лише суддя. Але й він зараз буде тут.

Відпічни! Дивлюся на годинник, лежачи на лавці в роздягальні. Вже 30 хвилин після третьої. Ще пару хвилин і моя дружина приїде, думаючи, що вже все скінчилося і що вона не мусітиме оглядати свого чоловіка, дорізуваного Джансоном Іванюхом!

Щораз хтось заглядає до моєї роздягальні і щораз чим швидше забирає голову і чути слова, повні співчуття:" О, ай'м соррі!"

Всі вони жалкують і шкодують мене, жертву Джі. Бі. Джансона. Я знаю, що на трибуні зібралося вже чимало народу, з того ціла фамілія і всі приятелі Гриця. Мої ж поховалися по коридорах і кутках. Знають, що тут нема ніяких шанс, то ж пощо себе нервувати?

Гул з трибуни щораз виразніший. Вже чую кроки на коридорі. О, щоб так міг, щоб я так міг . . ! Як то казав мій дідо? „В ухо є час бити і за десять років"? А ця капуста, бігме, була таки зогнила . . .

Як почуває себе той, що його ведуть на гільотину? Питайте мене. Так само я почував себе, коли я у супроводі керівника турніру вийшов на червону залляту сонцем площу тенісового току [1]) оточеного вінцем трибун. Трибуни повні ясних літніх одягів, веселих облич, чути перегуки, сміхи . . . На високому кріслі царює вже головний суддя, бічні засіли на кріселках по рогах, хлопці до подавання м'ячів також вже чекають по боках. Я кладу запасні ракети і рушник коло драбинястого крісла судді і маю ще час лише кинути поглядом на годинник і ствердити вже за 15 четверта, коли я бачу, як на бічну трибуну входить якраз ще одна запізнена глядачка: Моя дружина. Бідна. Не пощастило їй „спізнитися" . . .

Грім оплесків привертає мене до дійсности. З противного боку входить на грище, у своїх наймодніших сніжнобілих шортах і сорочині з клюбовою відзнакою, ввесь засмалений сонцем на бронзу, подібний на фільмового актора — Гриць Іванюх — Джі. Бі. Джансон. Він кидає усміхами на право і ліво і затримує коротко свій зневажливий погляд на мені, зігнутому коло суддейського крісла. Холодно звучить голос судді:

— Ви готові, джентельмени?

Іванюх, клятий Іванюх ввічливо потакує — киває головою. Він, наче кат, що підносить із за махом топір, щоб спустити його на шию своєї жертви — підносить ракету до першої подачі, що має бути ударом грому! О, Джансон готовий — готовий до чергової перемоги.

Як то казав, як то казав мій дідо ? . . „Бити є час і за десять років . . ." А капуста була таки гнила . . . Бідна Таня сидить тепер там сама на трибуні . . . Думки шибають по моїй зболілій голові, коли Джансон, граючись ніби кіт з мишею, замахується ракетою вдруге, не давши зразу подачі за першим замахом. О — Джансон певний свого!

Я переміг його, 6:0, 6:0, 6:0.

[1]) тік або корт.

Мих. Ситник

НІЧ

Пахли поза садом чорнобривці
П'яним чадом довгожданих стріч.
В чорній сукні грізної черниці
Тихо стала на коліна ніч.

Та й скупа ж, мабуть, була та нічка,
Раз в такій схвильованій журбі
Запалила лиш одненьку свічку
На амвоні неба голубім.

І коли ми зомлівали в млості,
Утопивши в поцілунку річ —
Стала ще чорнішою від злости
Богомільна й забобонна ніч.

Нам же залишилося радіти,
Що вона своїм старечим злом
Нас прикрила від усього світу
І з'єднала нас навік разом.

Вол. Дорошенко

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК УКРАЇНСЬКОГО В. УНІВЕСИРТЕТУ

Ніяк не можна поминути мовчанкою, як це у нас водиться з науковими виданнями, згаданий вище Збірник Українського Вільного Університету. Це подвійно ювілейне видання: з нагоди 35-ліття заснування УВУ та десятиліття його праці на еміґрації. Містить Збірник 24 розвідки теперішніх і бувших професорів університету зі вступним словом проф. д-ра Мірчука про працю університету в мюнхенському періоді його діяльности. Ця передмова подана також і німецькою мовою.

В кінці тому маємо короткі резюме поміщених у збірнику праць англійською, французькою і — здебільша — німецькою мовою. Як звичайно в таких збірних виданнях буває, теми розвідок найрізніші, відповідно до спеціяльности авторів: історичні (більшість), літературознавчі, мовні, педагогічні, правничі, економічні й математичні.

Редакційна колеґія, випускаючи збірник, висловлює надію, що „знайдеться чимало людей із нашої духової еліти, що набуттям цієї книги у власність виявлять свою моральну і матеріяльну підтримку Університетові".

Боюся, що це трохи наївна надія, але як казав Франко:

„А надія то лік —
Нею жив чоловік!"

Нехай же хоч ця марна надія підтримує наших бідолашних учених у їхній тяжкій праці на користь української науки. Дай, Боже, щоб наше громадянство у вільному світі, зокрема в ЗДА, не завело надії Редакційної Колеґії. Книжку варто придбати і то не тільки з патріотичного обов'язку, а таки задля її змісту, бо він направду цікавий і вартий уваги.

Літературознавець знайде для себе у збірнику кілька цікавих розвідок: Юрія Бойка — „Франко — дослідник Шевченкової творчости", Ол. Оглоблина „Списки Історії Русів", Р. Смаль-Стоцького „Софрон Васькевич Витвицький", Дм. Чижевського „Антична література в старій Україні" й В. Янова „Соціопсихологічна аналіза „Москалевої Криниці". Безперечно, з огляду на тему, найцікавіші, бодай для мене, розвідки проф. Ю. Бойка й Дм. Чижевського, але цим я не заперечую ваги й інших. Проф. Бойко, підкресливши постійне зацікавлення Франка Шевченковою творчістю — від молодих літ до самої смерти, — уважно простежує еволюцію його поглядів на Шевченка. Автор виявив велику ерудицію у даній темі, що особливо треба відзначити, з огляду на чималі труднощі в здобуванні потрібної літератури в наших еміґраційних відносинах. Але проф. Бойко подолав ці труднощі й дав нам дуже цінний причинок до Шевченкознавства.

Шевченкознавству присвячена й розвідка проф. В. Янова, що щільно пов'язана з низкою інших його праць на тему психології Шевченкової творчости, як от „Шевченків Кобзар під аспектом інстинкту самопіднесення" та ін.

Проф. Дм. Чижевський торкається майже зовсім необробленого у нас питання про впливи античности в старій Україні й пильно вибирає та зводить до купи різні, навіть дрібні відомості, що свідчать, як він це доводить, про добре знайомство староукраїнських авторів з античною літературою . Розвідка проф. Чижевського, як узагалі всі його літературознавчі праці, дуже цікава й інструктивна — вона поширює й поглиблює наші відомості з історії староукраїнського письменства. Розвідка проф. Ол. Оглоблина торкається питання про списки знаменитої „Історії Русів", твору, що так сильно заважив на розвитку української національної самосвідомости нашого громадянства на Наддніпрянщині в першій половині минулого віку.

Проте серед великої кількости праць, присвячених „Історії Русів", нема жадної, щоб приділила спеціяльну увагу вивченню рукописних текстів цього твору, що його оригінал до нас не дійшов. Нема навіть повного реєстру списків і жаден із них не був списаний як слід.

Розвідка проф. Оглоблина — це перша праця, що намагається заповнити зазначену вище прогалину.

Стаття проф. Р. Смаль-Стоцького подає невідомі ні ширшому громадянству, ні дослідникам культурного життя Галичини 60-70 років мин. віку відомості з родинного архіву про одного із замітніших діячів того часу — Софрона Витвицького, громадського діяча (був послом до галицького Сойму в 1861 р.), етнографа (праці про Гуцульщину) й письменника.

Переходячи до розвідок історичного характеру, слід зачати від статті — спогаду проф. Михайла Міллера, „Дніпрельстанівська археологічна експедиція Наркомосу України (1927-32 рр.)", що досліджувала терен, призначений на затоплення. Автор оповідає про організацію й склад експедиції, результати її праці та долю її учасників і здобутих ними матеріялів. Уті-

каючи перед німцями, большевики висадили в повітря греблю і це дало змогу українському археологові О. Бодянському провадити дальші досліди. За німецької окупації працювали тут три німецькі археологічні експедиції, а після війни два українські археологи — згаданий вже Бодянський та В. Даниленко. Їм, каже проф. Міллер, пощастило зробити сенсаційні знахідки залишок пам'яток найдавнішого або долішнього неоліту. Ці знахідки до того часу не були відомі в СССР, а вони підводять нас щільно до питання про появу людини на Україні. Стаття проф. Міллера незвичайно цікава, написана легко й, не зважаючи на свій, сказати б, далекий від живого життя зміст, читається наче повість.

Далі відмітимо цікаву розвідку проф. В. Гришка „Свідчення літописів щодо північного чи південного походження Руси". Цитатами з літописів доводить автор, що найдавніші літописи виразно відмежовували Русь-Україну від Московщини.

Наталія Полянська-Василенко у розвідці „До історії першої новоросійської губернії (1764-1774) торкається одного періоду з історії російської колонізації південної України, — створення так зв. Новоросійської губернії, виказуючи невпинну, повну драматизму боротьбу українського населення за свої землі, свої права й незалежність.

Історії стародавньої України торкається коротенька й надто спеціяльна розвідка проф. А. Коцевалова, відомого знавця клясичної минувшини на півдні України, „Назва грецької колонії над Гіпанісом", що звалася спочатку Бористен, а опісля Ольбія.

Низка розвідок присвячена різним спеціяльно юридичним проблемам, як от Р. Вірера, Книга довір'я до суспільних наук, В. Орелецького, До проблеми суверенітету і карної відповідальности у міжнародньому публічному праві, покійного проф. Л. Ребета, Право та інтереси в німецькому та австрійському адміністраційному праві, З. Сокалюка, Приневолююча діяльність поліції, В. Стецюка, Поняття республіки і демократії в старовиннім Римі.

Історії українського права торкаються дві праці: д-ра Ярослава Падоха: Охорона чести й свобода людини в карному праві княжої України й О. Юрченка: Державно-політичний стан СССР у світлі сьогоднішніх совєтських концепцій', що становить розділ із більшої праці автора „Українсько-російські стосунки після 1917 року з правного погляду".

До економіки належить коротка стаття інформаційного характеру проф. М. Василева — „Методологія визначення оптимального розміру підприємств харчової промисловости СССР." Познайомивши читача з господарчим плянуванням у Совєтах, ширшим — народно-господарським і вужчим — техно-економічним, вияснює автор проблему устійнення найкориснішого для держави розміру підприємств, спеціяльно підприємств харчової промисловости.

З філології маємо дві розвідки: проф. П. Ковалева „До історії дієприкметників активних теперішнього часу в слов'янських мовах", де автор використовує й український матеріял, та Ол. Горбача „Памво Беринда як етимолог". Автор у своїй праці міг покористуватися тільки „2-им виданням Бериндиного Лексикону" з 1653 р., бо першого, з 1627 р. йому не пощастило роздобути в західньо-европейських бібліотеках.

Педагогіці присвячена розвідка проф. Гр. Ващенка „Большевицькі перекручення педагогічних ідей Заходу в галузі дидактики".

Націології й націопсихології торкаються дві розвідки — загальна — проф. Ол. Шульгина: „ Нація" і „національність" і спеціяльна — проф. Ол. Кульчицького: „Геопсихічний аспект в характерології української людини".

Розвідка проф. Шульгина дуже цікава і темою й її переведенням, вона заразом дуже інструктивна й багата на використану літературу, чим може прислужитися всім тим, хто хотів би студіювати заторкнене розвідкою питання.

Подавши низку дефініцій понять нація й національність різних учених культурного світу, проф. Шульгин дає спробу власних означень цих понять.

Національність, на думку нашого автора — це певна кількість людей (може їх бути сотні тисяч і мільйони), які творять разом соціяльну групу, своєрідний осередок, що постав завдяки численним факторам історії, під різними впливами. Це людське угрупування звичайно зв'язане своїми спільними традиціями, своєю старовиною, а часом і певною новою ідеєю, що охоплює цю групу людей. Вона зв'язана певною цивілізацією чи відмінами якоїсь загальнішої цивілізації, як напр., сучасної европейської.

Ця група людей може мати і свій більш-менш спільний зовнішній вигляд (або принаймні певний тип може в ній домінувати) і то чи через спільне походження і спільну расову приналежність, чи через спільне життя на протязі віків і спільну селекцію. Може ця група мати й більш або менш спільну психологію, не зважаючи на те, що існують — особливо в нових часах —великі різниці поміж окремими верствами, з яких складається національність.

Коли люди цієї групи через різні обставини

дуже тісно морально між собою в'яжуться, коли вони зустрічаються з іншими національностями і відчують своє національне „я", коли створюється в них національна свідомість, спільна воля до чину, тоді ми маємо перед собою „націю".

Проф. Ол. Кульчицький зпоміж комплексу чинників, що в своїй цілокупності впливають на витворення вдачі українського народу, бере землю й виказує, як саме впливав „дух землі" на душу нашого народу. На жаль, розвідка проф. Кульчицького написана незвичайно тяжкою мовою, що зраджує стиль німецької наукової мови. Французи вміють і найтрудніші проблеми подавати в легкостравній формі.

Крім вичислених розвідок, треба згадати ще „Вчення античної реторики про фіґури сенсу" проф. Вол. Державина й „Імовірність дійсних і уявних коренів квадратного рівняння" проф. О. Андрушкова. Очевидно, вони широкого читача зацікавити не можуть, але не менш очевидно, що вони, як і розвідка проф. Коцевалова, на місці в обговорюваному виданні.

Такий зміст найновішого наукового збірника Українського Вільного Університету. Як бачимо, він робить честь професорській Колеґії. Поміщені в збірнику статті в своїй більшості можуть зацікавити й звичайного ляїка. І коли що можна закинути збірникові, то лише рябизну правопису. Можна сперечатися, котрий із правописів найкращий, але в збірнику та ще наукової установи не сміє бути отаманщини на мовно-правописному відтинку. Редакційна Колеґія повинна була спинитися на одному якомусь правописі й строго його дотримуватися, а також уникати в мові варваризмів, зокрема москалізмів, як от на ст. 37 „найбільш повно" моск: найболее полно" замість українського — найповніше, тамже — „більш далекою", або „складає" (рос. „составляет") — на стор 38, тощо.

Обов'язком ред. Колеґії було не допустити мовно-правописної неохайности. Думаю, що проф. Ю. Бойко, один із редакторів, був цілком компетентний провести належну уніфікацію.

Поза цією ложкою дьогтю в бочці меду збірник вартий нашої уваги й ми можемо лише поґратулювати УВУ за його нове видання. Треба сподіватися, що обидві причини: вартість змісту та його ціль не дадуть йому залежатися на книгарняних полицях.

ЗАМІСТЬ $ 38.90 ЛИШЕ ЗА $ 33.90

на сплати по одному долярові тижнево можете придбати тепер

комплет видань Видавництва М. Денисюка

22 дотепер видані книжки в твердій оправі з позолоченням

Поза редакцією „ОВИДУ"

Микола Денисюк

Вхід до Нотр Дейм Університету в Савтбенді (Індіяна) із золотою вежою

Початкові труднощі видавничої праці на новому місці часто не дозволяли навіть у неділі залишати видавництва, тільки час від часу можна було використати весняні чи літні „вікенди", або поїздки професійного характеру, щоб побути часом поза приміщенням видавництва. Хоч траплялося це рідко, але призбиралося з таких „випадів" багато записок та цікавих спостережень для заплянованої нової сторінки нашого журналу п. н. „Поза редакцією „Овиду". На жаль, цього матеріялу не використано через різні перебої в появі „Овиду". З цим числом відкриваємо цю нову сторінку й на ній будемо друкувати репортажі й наші спостереження „Поза редакцією „Овиду".

У цьому й найближчих числах журналу використаємо матеріяли з поїздки до стейту Індіяна й побуту на Нотр Дейм Університеті, з XXIV конвенції Українського Народнього Союзу в Клівленді, Наукового З'їзду Українських Лікарів ЗДА й Канади в Чікаґо, з відвідин української фінансової установи в ЗДА позичкової каси „Парма" в Клівленді, з нових відвідин Титаніевої Акційної Спілки в Монтреалі й фраґменти репортажу з літньої поїздки до східніх міст ЗДА й Канади та ін.

З поїздки до Стейту Індіяна

В американському великоміському побуті надзвичайно вигідне те, що, маючи авто (я покищо маю лише приятелів із автами), можна в одному дні провести час навіть дуже далеко поза містом на свіжому повітрі, на фармі, над водою чи у воді.

Першу цьогорічну поїздку „за місто" відбув я ранньою весною до стейту Індіяна новою, щойно викінченою тоді коштом 105 мільйонів дол. „Піднебесною дорогою", що йде понад частиною міста Чікаґо і лучиться з автострадою Нью-Йорк — Чікаґо. „Піднебесна дорога" — це один із виявів американських гігантських починів.

Їзда із швидкістю понад 60 миль на годину (100 км. в Европі!) наближувала з такою самою швидкістю весну, бо як у Чікаґо ще лише показувалася зелень, то поза Ґері в Індіяні показувався цвіт, а подорозі появлялося його чимраз більше, а Савтбенд, 200 миль від Чікаґо, був уже цілковито у цвіту.

Головною метою поїздки до Савтбенду було відвідати мого похресника дволітнього джентельмена Юрка, сина друзів не тільки моїх, але

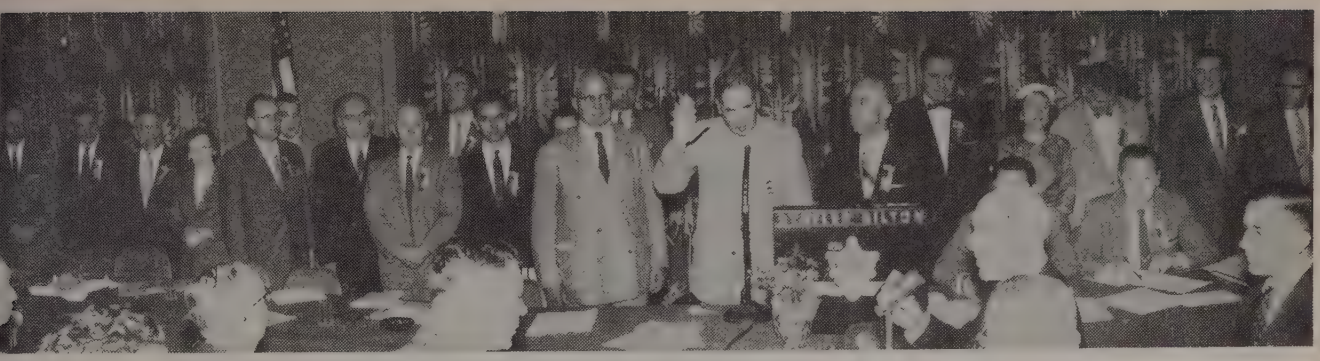

За президіяльним столом XXIV-ої Конвенції Українсього Народнього Союзу в Клівленді 1958 р. Промовляє Президент УНС Д. Галичин, побіч Предсідник Конвенції Р. Лисогір, члени Головної Екзекутиви, Головні Радні й Головні Контрольори УНС

й багатьох Читачів „Овиду" Наталки й Юрія Фединських, що обоє працюють на місцевому відомому Нотр Дейм Університеті. Про побут на цьому Університеті буде ще окремий репортаж.

На XXIV-ій Конвенції УНС в Клівленді

Український Народній Союз — найбільша українська установа у вільному світі — втішається зацікавленням не тільки нашої спільноти в ЗДА й Канаді, але всієї нашої спільноти на чужині. УНС, хоч є в засаді установою економічного характеру, проте завдяки всебічно розвиненій діяльності, виконав і виконує надалі важливу функцію у збереженні українського потенціялу в своїй сфері діяння.

Свої конвенції відбуває УНС кожного четвертого року, щораз в іншому місті ЗДА. Цьогорічна 24-та конвенція відбулася 26-31. травня 1958 р. в Клівленді. Там мав я приємність бути гостем. Передостання відбулася 1954 р. у Вашинґтоні.

Тепер уже запізно реферувати про перебіг цього „парляменту американської України" з участю майже 500 делеґатів і гостей. Також буде ще інша нагода зробити перегляд успіхів цієї установи. Цим разом хочу обмежитися лише до підкреслення надзвичайно важливого явища, що впадало в очі на конвенції. В часі загальної втечі від праці в громадсько-суспільних установах, що в них важко на Загальних Зборах дібрати людей до керівних органів, якраз УНС має той примат, що тут члени самі виявляють бажання працювати, зголошують свої кандидатури та переводять виборчу кампанію, а делеґати на конвенції виявляють таке прив,язання до „батька Союзу", немов до однородної ідеологічної організації. Це явище гідне особливої уваги, бо воно свідчить про здорові основи й життєздатність цієї організації, що успішно розвивається під проводом досвідчених фахівців, очолюваних уже 25 років Президентом УНС Дмитром Галичином.

Група учасників XXIV Конвенції Українського Народнього Союзу в 1958 р. в історичному парку Клівленду, де є пам'ятники діячів української культури

На науковому З'їзді Українських Лікарів у Чікаґо

Ще перед закінченням Конвенції УНС вернувся я до Чікаґо, щоб відвідати Другий Науковий З'їзд Українських Лікарів ЗДА й Канади, що відбувся тут в часі від 30. травня до 1. червня 1958 р.

Характеристику особового складу З'їзду най краще подам записаною цитатою з інавґураційної промови д-ра Юрія Городиловського, урядуючого тоді голови Українського Лікарського Товариства Америки відділ Чікаґо, що під його проводом був господарем З'їзду.

„Засіли на цій залі поруч себе українські лікарі з різних земель України і з різних поколінь. Бачимо обличчя членів старої ґвардії, що була організатором і співучасником останнього Крайового З'їзду Українських Лікарів, що відбувся у Львові в місяці травні 1937 р. та еміґраційних З'їздів, що відбулися на першій зупинці нашої великої мандрівки поза межі Батьківщини в Німеччині в 1946 р. в Карльсфелді і в 1947 р. в Реґенсбурзі. Поруч сидить молода братія, що її молодість овіяна вітрами чужини, проходила в мурах чужих університетів, і тут роджені колеґи, для яких Україна — земля споминів і великих мрій їхніх батьків".

Окрема й то перша частина З'їзду була присвячена громадсько-суспільним справам, бо за д-ром Ю. Городиловським, „Полем зацікавлення нашої професії не була і не є тільки людина і її болі та шпиталь, але й творення духових і громадсько-суспільних вартостей нашого народу", а за д-ром Я. Воєвідкою, головою Централі Українського Лікарського То-

УПРАВА І КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ УЛТ В ЧІКАҐО В 1958 РОЦІ

Сидять (зліва направо): Д-р Тома Лапичак, д-р Іван Козій, д-р Степан Дмоховський, д-р Мирослав Сіминович — голова Відділу, д-р Василь Стефурак, д-р Тома Воробець, д-р Іван Дачишин. Стоять: д-р Атанасій Ґорчинський, д-р Мирослав Харкевич, д-р Ахіль Хрептовський, д-р Юрій Городиловський, д-р Осип Шандра, д-р Іван Іванців, д-р Петро Моцюк

Д-р Мирослав Сіминович

Сеньйор українських діячів в Америці, голова УЛТ — відділ Чікаго. На жаль, через недугу не брав участи в З'їзді, хоч проводив початковими працями в його підготові

вариства в ЗДА, „УЛТ не є виключно професійним Товариством, але воно виконує також громадсько-суспільні функції. Місце українського лікаря там, де є потреби української еміґрації. Ті, що покинули українську масу, вертаються з туги назад". Цій проблематиці була присвячена ще окрема доповідь д-ра Т. Лапичака, що під його редакцією появився з нагоди З'їзду окремий Альманах.

З'їзд гідно вшанував сл. п. проф. М. Панчишина, мецената української науки, того, що йому завдячуємо у великій мірі теперішні кадри українських лікарів, бо він своєчасно подбав про можливості їх студій у часі другої світової війни. Його пам'яті присвячено дві доповіді: д-ра Р. Осінчука про Покійного, як ученого й організатора, і д-ра Б. Олесницького, що в дуже милій формі виявив людську особовість цієї великої людини — лікаря — громадянина, зпоміж великої трійці. що відограла визначну й провідну ролю в еманципації українства у складі: Митрополит Андрей Шептицький, д-р Кость Левицький і д-р Маркіян Панчишин.

З другого Наукового З'їзду Українських Лікарів ЗДА й Канади в Чікаґо 1958 р. Група лікарів з Нью-Йорку. В першому ряді від права: д-р А. Танкевич Харкава, д-ова І. Сочинська й мґр. І. Олесницька. В другому ряді від права: д-р Р. Осінчук, д-р Я. Воєвідка, д-р О. Любчак, д-р Б. Олесницький, д-р Б. Макарушка, д-р В. Петришин, д-р Р. Сочинський, д-р О. Оришкевич, д-р Л. Дмоховський, д-р Ю. Трухлий і д-р Федорців

У науковій частині З'їзду виголошено 12 доповідей, що були відзеркаленням високо заавансованих науково-дослідчих праць українських лікарів на чужині. До цієї теми ще повернемося на сторінки „Овиду".

Товариcько-розвагова частина З'їзду, бенкет і баль, відбулися із справжньою сальоновою етикетою (аранжував д-р А. Хрептовський).

Третій день З'їзду був присвячений організаційним справам та договоренням між централею і відділами та наступному З'їздові.

Останньою збірною з'їздовою групою, що я ще зустрів при спільному обіді й гутірці, були сеньйори й провідні діячі Товариства: д-р Андрієвський, д-р Воєвідка, д-р Левицький, д-р Макарушка і д-р Осінчук, що останніми залишили ґрандіозний чікаґівський „Ля Сал" готель, де відбувся З'їзд.

Перед двома роками, в кілька днів по приїзді до ЗДА на запрошення мого спонзора д-ра М. Сіминовича, я мав приємність бути гостем на Першому З'їзді Українських Лікарів ЗДА й Канади в Клівленді. На підставі спостережень із тодішнього успішного З'їзду я звернув був увагу в пресових звітах на той задовільний факт, що українські лікарі являються важливим фактором у збереженні української провідної верстви на чужині. Маючи багатьох товаришів та приятелів між нашими лікарями та побуваючи в їх домах у різних містах ЗДА й Канади, цим разом можу ще доповнити це ствердження дечим із їх приватного життя. Завдяки задовільному соціяльному положенню, родини українських лікарів спричиняються у великій мірі також до континуації нашої провідної верстви. У цьому відношенні на велике признання заслуговують дружини наших лікарів, що зберігають у домах українські традиції, завдяки чому діти наших лікарів виховуються в українському дусі. Це можу потвердити ще фактами з моєї професійної праці, що родини українських лікарів є добрими покупцями української доброї книжки, а в їх бібліотеках видніються наші монументальні видання.

Група лікарів, учасників бенкету й балю з нагоди Другого Наукового З'їзду Українських Лікарів ЗДА й Канади в Чікаго 1958 р. Від права: д-р Б. Макарушка, д-р І. Левицька, д-р Войнаровський, д-р Я. Воєвідка, д-р Е. Войнаровська, д-р Я. Геник- Березовський, д-р Д. Геник-Березовська й д-р В. Левицький

Інж. Микола Фещенко-Чопівський.

З циклю рибальства:

РИБАЛЬСТВО ЯК СПОРТ І ЙОГО ТИПИ

Рибальство, як спорт, звучить для багатьох як анекдот, бо який то спорт, що „рибалка чекає, коли йому клюне риба, годинами сидить та дивиться на поплавок!" „Крім того, дивіться в наші часи хлопці прив'язували до звичайної лозини будь-який шнурок чи навіть нитку з гачком із шпильки чи дроту і ловили рибу, та ще й яку! Або просто руками серед каміння потічків, де купались."

„А тут рибальство — спорт! Ні, сміх та й годі з тими рибалками".

„Та ще й купують надзвичайні вудлища, бамбусові-звичайні, якісь клеєні чи шпліцові, фіброві, шкляні, любуються ними, кохаються. Якісь цівки (моташки) повидумували, жилки такі, сякі (уже їм кінського волоса мало!), шнурки, нельони, спеціяльні гачки: Кібрі, Лімерики, Снеки, італійські й інші, і все те за номерами і т.д. і т.д."

Звичайно, при цім на адресу рибалок слідують відповідні епітети та поради: „Чи не краще піти до склепу й купити рибу!"

Зрозуміла річ, що такого роду уваги не витримують критики.

Коротко, треба пам'ятати, що річок чи озер, де б не ступала ще нога людини, або як ступала, то рідко, уже немає; риби стало менше, вона стала ляканою й обережнішою. Тому рибалка-спортовець тепер мусить удосконалюватись у техніці риболову й удосконалювати своє приладдя. Удосконалюємо ж ми приладдя до інших родів спорту! Мало того, міняємо їх майже щороку, як міняємо авта з рік на рік, хоч і старими ще їздити можна.

Першим типом рибальства є рибальство на грунт чи на поплав; саме на його адресу і йдуть ті дотепи, що про них я згадав вище.

Це рибальство вимагає великої терпеливости, спокою й уваги, а потім після кльову — уміння вчас підсікти й витягнути рибу.

Треба пам'ятати, що зловити рибу в 20 фунтів на волосінь у 20 фунтів міцности (витривалости, опору) одна річ, а зловити ту саму рибу на волосінь у 10-15 фунтів міцности, то вже треба уміння й доброго вудлища!

Уже по кльову рибалка орієнтується, яка риба взяла, й уживає відповідних методів тягнення риби. Напр., при лову коропа треба пам'ятати, що короп має на спиннім та анальнім

плавниках кігті і ними може перетяти й найкращу волосінь, тому при виводці слід пильнувати, щоб волосінь не йшла в одній лінії з ходом коропа від рибалки.

Другий тип — це рибальство спінінґом, на хижаків.

Тут потрібна вже праця тіла рибалки. Треба пройти милі дороги по різних незреґульованих чи зреґульованих берегах, туди й назад. Вудлище рибалки не має спокою. Треба блешню (чи насадку) далеко закидати і то в належні місця, а не так собі стьобати чи цьвохкати по воді. Не відразу натрапиш на рибу, треба закидати й закидати. На меншу віддаль закидаємо з боку (з лівої руки), через голову (з правої руки) на дальшу до 100 чи 150 стіп віддаль. В обох випадках рибалці приходять на поміч добрий спінінґ — добра цівка; її частини мусять бути добре допасовані, щоб під час лову не заскочила в шпару волосінь; цівка повинна мати надійні гальма. Не треба забувати, що цівка при вільнім ході скорше обертається, ніж летить грузило при закиданні, тому її доводиться гальмувати. Щоб із цівки не сходило надмірну волосіні, що потім плутається, добре вживати цівок із зовнішніми перетинками.

Замість цівки, часами вживаємо рами із сухого кленового дерева. Рама зручна, її тримаємо в лівій руці, з неї легко сходить (спливає) волосінь. Тепер у продажу маємо цівки з подвійним ходом — поземим та оборотовим, що властиво є сполученням звичайної цівки й рами. З цієї цівки волосінь сходить без заплутування, тому вона зручна при дальшім закиданні.

Коли при лову спінінґом хижак ухопив, тоді наступає боротьба між рибалкою й рибою, що може тривати й години; волосінь треба ввесь час тримати відповідно напруженою, бо напр., щупак, вискакуючи з води, намагається, як говорять рибалки, виплюнути із себе насадку.

А потім треба й уміти зняти рибу з гачка, бо можна покалічитись, як то було з автором цих рядків, що йому на Дунаї в Німеччині щупак погриз руку, і щоб щупак не утік, довелось кинутись на нього цілим тілом.!

Третій тип рибальства — це рибальство нахлистом на мушки.

Це рибальство тяжче, ніж на спінінґ. Добре кидати мушку, без жадного тягару, то треба уміти. А до того вміло при успіху підсікати! Не кожен навіть досвідчений рибалка це потрапить. Потрібні добрі очі, скора реакція й багато терпіння, особливо при лову лососевих. З приладдя треба мати добре елястичне вудлище (без цівки), волосінь має бути тонка, довша приблизно 10 стіп від вудлища. Треба дібрати відповідну мушку; останнє залежить від роду риби, що її хочемо зловити, пори року й часу дня.

Четвертим типом рибальства, а властиво відмінним типом є рибальство на солеводні риби (марлена, гаї і інші.)

Цей спорт розповсюджений на океанах.Зокрема тут, в Америці цей спорт плекають на Фльориді й Бермудах.

На виїзд у море уживають моторових човнів, із примонтованими до них одним або двома кріслами (для безпеки рибалки), з двома або трьома вудлищами, закріпленими до крісла.

У часі ходу човна в морі викидається волосінь із відповідною наживою й очікується на кльов!

Для характеристики цього роду лову риби

В червні 1949 р. Люїс Шмідт у водах Бальбао (Панама) зловив 913 фунтову марлену. Боровся 3 год. 57 хв., аж поки не охляв від змучення. (Той чоловік був до того інвалідом із ножною і ручною протезами!). Після того його брат скочив у крісло і по 35 хвилинах витягнув рибу! Інтернатіонал Ґаме Фішінґ Ассоціаціон не признало цього лову за рекорд, бо ловило рибу 2-ох рибалок.

Постанови ІҐФА признають за рекорд для риби в клясі нижче 100 фунтів різницю пів фунта супроти попереднього рекорду, а в клясі понад 100 фунтів ця різниця має виносити один фунт ваги.

Для признання рекорду, поза потребою відповідних фотознімок, нотаріяльних засвідчень і т. д. є ще багато різного роду передумов. Напр., одному рибалці не признали рекорду через те, що він добив рибу сокирою.

Світовий рекорд тримає Альфред Ґлесселль із р. 1953. У червні того року він зловив 706 фунтів марлену. Боровся 1 годину 45 хвилин.

1094 фунтів гаіфіш зловив у 1955 р. австралієць Алфред Дін.

94 фунтова баракуда була зловлена в 1932 р.

Чи може й тепер скептики скажуть, що рибальство не спорт?

УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ
під назвою „МЕТРОТАП ПРІНТІНҐ"
2049 В. Чікаґо Ев. SE 3-3007
Чікаґо 22, Ілл.

ВІД ВИДАВНИЦТВА

З технічних причин (друкарня, що в ній друкується „Овид" була перевантажена великими роботами) видаємо це число „Овиду" з припізненням за вересень- жовтень 1958 р., але побільшене. Наступне число за листопад появиться вже правильно й до кінця року „Овид" буде появлятися щомісячно побільшений до 40 сторінок.

В останньому часі нам удалося надробити багато залеглостей в обслузі та листуванні з нашими співробітниками, відборцями й доставцями, але ще не цілковито. Неполагоджені ще справи полагоджується поступово й просимо заінтересованих ще на деякий час вибачення за припізнення.

Просимо теж шановних авторів вибачити за невикористання ще деяких пересланих ними матеріялів. Прийняті матеріяли будуть у міру спроможности надруковані.

Видавництво

ПОПУЛЯРНА РАДІОГОДИНА
В ЧІКАҐО
п. н. "ГОЛОС СВОБОДИ"
З авдиціями Союзу Українок, СУМА і АБН.

EV 4-5348
2 рази в тижні:
Год. 6.30 вечора.

Л. І С. САМБІРСЬКІ
— П'ЯТНИЦЯ — СУБОТА —

2243 W. THOMAS STR.
2 рази в тижні:
W. H. F. C. 1450 — F. M. 97,9

ПОДАЄ:

Міжнародний політичний огляд і коментарі, вісті з України, новини з українського громадського життя, передачі для дітей і молоді, літературно-музичні авдиції, гумореси, спортову радіохвилину, передачі про Україну англійською мовою, виступи представників Товариств, календар імпрез, інтерв'ю, оголошення купців і промисловців та інші цікаві новини.

Д-р Ст. Самбірський виробляє також забезпечення на доми, меблі, життя й т. п.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ ІНК. — ПОВІДОМЛЯЄ:

I. В інституті, а теж у всіх українських книгарнях Північної Америки можна отримати **український співанник,** тількищо вийшов друком, у мовах **українській та англійській,** під наголовком:

«УКРАЇНСЬКІ МОЛОДІ ПІСНІ»

Музика: Композитор Микола Фоменко. Слова: Іванна Савицька.
Англійська мова: Люба Терпак. Обкладинка й ілюстрації: Петро Холодний.
16 пісень на 96 сторінках. Ціна **$3.00**

Всі пісні подано для **хорового і сольового** співу, як теж для сольо гри на фортепіяно, або на скрипку.

II. Приймається зголошення на Американський Музей Іміґрації. Список усіх дотепершніх жертводавців буде оголошений у пресі.

Про ближчі інформації звертатись на адресу Інституту:

UKRAINIAN INSTITUTE OF AMERICA INC. 1. 79th Str. NEW YORK 21, N.Y.

ЗА ДВА ДОЛЯРИ ТИЖНЕВО

Енциклопедія Українознавства

Наукове Товариство ім. Шевченка, здійснюючи найбільший досяг української науки в сучасному, видає тепер другу гаслову частину Енциклопедії Українознавства. Перший її том уже появився та є в продажу у Видавництві Миколи Денисюка в Чікаґо.

Переводимо тепер підписку на передплату Енциклопедії, що буде мати 5 ТОМІВ і тепер, при підписці передплати, КОШТУЄ ТІЛЬКИ 50.00 долярів, платних ПО ДВА ДОЛЯРИ тижнево, пізніше Енциклопедія буде коштувати 75.00 долярів. Отже, якнайскоріше зголосіть до нас передплату на Енциклопедію Українознавства.

Маємо на складі ще деяку кількість першої частини Енциклопедії Українознавства в трьох томах у ціні від дол. 45.00 (залежно від роду оправи). Цю частину продаємо також на догідні сплати.

На бажання висилаємо проспекти.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2228 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАҐО ПЕРЕДАЛО ГОТІВКОЮ 5.313.00 ам. дол.

НА ЗАКУП ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

НАШІ ПОКУПЦІ ЕУ

Перший список наших покупців ЕУ до 31. 12. 1957.:

По дол. 168.00: ОО. Василіяни, Крушельницький В.
" " 124.00: Повідайко М.
" " 121.00: Городиловський Ю., Сарабин М.
" " 111.00 Басараб А., ОО. Василіяни-Школа св. о. Миколая в Чікаґо, Ґорчинська І., Ключник М., Куріца М., Лозинський Гр., Луцик Р., Масник О., Шпікула Т.
" " 109.00: Волинець Б., Кузьмин М., Романюк І., Турко А.
" " 107.50: Скрипець М.
" " 98.60: Балабан Т., о. Ваврик М. ЧСВВ (фундація для університетської бібліотеки в Европі), Возняк М., Гановський Є., Матковський О., Шкребець Гр.
" " 60.00: Атановський О., Бойкевич А., Ганкевич О., Гаравс А., Городиська І., Гребенюк М., Дубина В., Лобур З., Матусяк П., Миськів Ст., Самиця М., Сидорович Ю., Стельмашенко В., Шеремета О.
" " 58.00: Басараб О., Білоскурський І., Ґула П., Залуцький Р., Іващук В., Ліщинський І., Мак Я., Маслянко І., Мельник М., Оренчук В., Плешкевич О., Самбірський Ст., Турчманович І., Турянський М., Фасовська Г., Хім'як П.
По дол. 51.00: Мартинюк.
" " 50.00: Гарасовський О., Дубицький Ю., Ільків О., Каламай В., Кос О., Луценко О., Майданський О., Ничай В., Овчаренко М., Паславський Ю., Саєвич Р., Чорній Ю.
" " 20.00: Шліхутка М. (доплата при виміні).

Другий список наших покупців ЕУ (1. I. — 31. 3. 58.):

По дол. 178.00: Брама П., Головатий Микола.
" " 158.00: Бялий В., Коваль В. І.
" " 123.00: Сарапук П.
" " 111.00: Головатий Мих., Комарницький О., Курилко Л., Павліш І.
" " 80.00: Максимонько П., Шпікула Т.
" " 60.00: Ґоляш С., Прийма М., Речун З., Науменко І.
" " 51.00: Завертайло Д., Іванків Е., Луценко С., Погрібний М.
" " 50.00 Явдас М.

Новий список проголосимо в наступному чи-слі „Овиду".

DARC PHOTO SALON

DARC PHOTO SALON

DARC PHOTO SALON

Д А Р К

Модерне фотографічне студіо в Чікаго, славне мистецтвом між своїми й чужими.

2059 CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. HAymarket 1-2254

Продаж і виявлювання всіх родів фільмів, виконування репродукцій і копій світлин та документів

PHOTO CAMERA SUPPLY

R . LAWRIW

2216 West Chicago Ave. ARmitage 6-4190

Випродаж! Випродаж!

ВИСОКОЯКІСНИХ ДІЯМАНТІВ

і

ШВАЙЦАРСЬКИХ ГОДИННИКІВ

по низьких цінах

по $ 9.95

M. J. HARRIS JEWELERS INC.

1949 West Chicago Avenue, Tel.: FE 3-5753

ЯКЩО ХОЧЕТЕ

ДОВІДАТИСЬ про життя українців у світі, а в Британії зокрема
ЗНАТИ український погляд на політичні події
ПРОЧИТАТИ вісті з України
РОЗШУКАТИ рідних і знайомих, знайти потрібне Вам оголошення і взагалі мати багатий різнома нітним змістом тижневик —

ПЕРЕДПЛАТІТЬ СОБІ ГАЗЕТУ

УКРАЇНСЬКА ДУМКА

Ціна прим. — 1/-. **Передплата на один рік — 2 ф.**

49, LINDEN GARDENS, NOTTING HILL GATE, LONDON, W. 2.

Видає СОЮЗ УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

ШУКАЙТЕ ЗА «УКРАЇНСЬКОЮ ДУМКОЮ» В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ!

УВАГА! ДІТРОЙТ УВАГА!

M. & O. GIFT — SHOP

6440 Michigan Ave. — Detroit 10, Mich.

Висилаємо пачки до всіх країн. **Виконуємо** письмові замовлення; листовно можна замовити в нас товар, а ми все полагодимо.

Маємо на складі до посилок: вовняні матеріяли, шкуру на черевики (юхт, бокс та інші), білизну, светри, нитки до вишивання, тощо.

Великий вибір українських платівок, а зокрема всі альбоми платівок Капелі Бандуристів.

На бажання висилаємо інформації і каталоги.

Скора обслуга.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — РУСИ

Михайла Грушевського
XI томів у ціні $ 82.50 за цілість. Продаємо на догідні сплати

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2228 W. Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois — U. S. A.

NATIONAL SECURITY BANK of Chicago

1030 WEST CHICAGO AVE.

Він має повне довір'я вкладників і підприємців у Чікаго. Всі його поручають усім, бо знають, що це солідний банк, відомий із усебічних послуг, що їх виявляє однаково великим підприємцям, як і малим вкладникам.

Відкрийте собі ощадностеве конто в нашому банку ще сьогодні і переконаєтеся з власного досвіду, що наш банк — справді солідний банк.

Кожної хвилини служимо порадою в усіх фінансових справах.

Ваші конта забезпечені до $10.000.00.

Наш банк відкритий кожного дня в тижні з виїмком неділь і державних свят.

ЦЕ ВАШ БАНК

NATIONAL SECURITY BANK
OF CHICAGO
CHICAGO AND OGDEN AVENUES

Smith Corona

Portable Typewriter

SILENT — SUPER — STERLING — CLIPER — SKYRITER

AUTORIZED DEALER:

MYKOLA DENYSIUK

2228 W. CHICAGO Ave. CHICAGO 22, ILL., USA

Маємо в продажу англійські, українські та в усіх інших мовах

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

найкращої американської продукції у великому виборі — по низьких, приступних цінах, на догідні сплати, без дораховування відсотків.

Приймаємо позамісцеві замовлення і висилаємо машини до писання до всіх стейтів ЗДА та до інших країн.

Якщо хочете придбати собі або Вашим рідним доброякісну та ще й із фабричною ґарантією машину до писання, звертайтеся до нас особисто, письмово або телефонічно, а ми обслужимо Вас скоро й догідно.

Ця емблема, виставлена в бюрах і оголошеннях інституції, свідчить, що вона є членом Федеральної Щадничо-Позичкової Асекураційної Корпорації.

БЕЗ ЦІЄЇ ЕМБЛЕМИ — НЕМА ДЕРЖАВНОЇ ЗАБЕЗПЕКИ!

РІШЕНО, ЩО ЖОДНА ОСОБА НЕ МОЖЕ ВЖЕ БІЛЬШЕ БУТИ ПОЗБАВЛЕНА ОЩАДНОСТЕЙ СВОГО ЖИТТЯ

КОНГРЕС ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ В ПЕРШИХ ПОЧАТКАХ 30-их РОКІВ ПОВІВ АКЦІЮ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ДВОХ ФЕДЕРАЛЬНО ЧАРТЕРОВАНИХ ІНСТИТУЦІЙ, ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЩАДНИЧІ ФОНДИ, ЗЛОЖЕНІ В БАНКАХ І ЩАДНИЧО-ПОЗИЧКОВИХ СПІЛКАХ.

Для Щадничо-Позичкових Спілок Конґрес створив Федеральну Щадничо-Позичкову Асекураційну Корпорацію, яка асекурує безпеку ощадностей зложених в спілках, що є її членами. Федеральна Депозитова Асекураційна Корпорація була створена для забезпечення ощадностей зложених в комерційних банках і щадничих спілках. Обі інституції є управнені до обезпечування фондів вкладчиків до висоти десять тисяч долярів.

Що представляє собою Федерал Сейвінґс енд Ловн Іншуренс Корпорейшен?

В скороченні Ф.С.Л.І.К. є сталим чинником (чи агенцією) Уряду Злучених Держав, покликаним до життя на основі Державного Будівельного Акту з 1934 р. Він є кермований Урядом Тростистів, іменованих Президентом Злучених Держав й затверджених Сенатом. Його головна кватира знаходиться у Вашінґтоні і служить 3772 щадничо-позичковим спілкам, своїм членам, що нею заасекуровані.

Як і коли Спілка є управнена стати членом Ф. С. Л. І. К.?

Щоб мати кваліфікації бути членом Федеральної Щадничо-Позичкової Асекураційної Корпорації, Спілка мусить перейти гостру контролю діяльности, яка має доказати, що вона солідна, на здорових фінансових основах та що її провід і дирекція відповідальні і повні довіря. Всі асекуровані спілки підлягають періодичній контролі і федеральному наглядові. Федеральні контролери провірюють такі речі, як: Вдержування приписаного стану державних бондів і пливкої готівки та задовільної резерви. Точна і детальна контроля всіх інвестицій і позичок, ухвалених проводом і дирекцією, переводиться щорічно.

Щоб мати кваліфікації асекурованого члена, спілки мусять бути членом Федерал Гом Ловн Бенк, центральної резервової системи, подібної своєю структурою до Федерал Резерв Систем для комерційних банків. Цей банк жадає від спілок, щоб вони вдержували приписану висоту пливких фондів для задоволення готівкових потреб своїх вкладчиків.

Яка є границя кредиту у Федерал Гом Ловн Банку?

Асекуровані спілки можуть позичати гроші від своїх Гом Ловн банків і в цей спосіб мати джерело додаткової висоти пливких фондів аж до 50% свого щадничого капіталу. Через своє членство в цій резервовій банковій системі спілка має доступ до коротко і довгореченцевих зачетів, створених спеціяльно для задоволення сезонових і наглих потреб. В цей спосіб щадничо-позичкова система має пливкість і гнучкість, які уможливлюють служіння потребам щадників і купуючим доми родинам.

БІЖУЧА 4% ДИВІДЕНДА

В ДОБІ ЛІТАКІВ НЕМА РІЗНИЦІ, ДЕ ЖИВЕТЕ, «ТРАЙДЕНТ» Є ВАШИМ СУСІДОМ.
«ТРАЙДЕНТ» ПРИЙМАЄ ДЕПОЗИТИ ТЕЖ ПОШТОЮ З ЦІЛОЇ АМЕРИКИ І КАНАДИ.
«ТРАЙДЕНТ» НЕ ВИМАГАЄ НІЯКИХ ЧЛЕНСЬКИХ ВКЛАДОК.
ГРОШІ, ДЕПОНОВАНІ ПЕРЕД 15-ИМ КОЖНОГО МІСЯЦЯ, ПРИНОСЯТЬ ВІДСОТКИ ВЖЕ 1-ГО ДНЯ МІСЯЦЯ.

ВИПЛАЧУЄМО ВІДСОТКИ ДВА РАЗИ ДО РОКУ, 30-ГО КВІТНЯ І 31-ГО ЖОВТНЯ.

FEDERAL HOME LOAN BANK SYSTEM MEMBER INSURED

TRIDENT

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1935 W. 51ST STREET, CHICAGO 9, ILL.
PRospect 8-5800

"A THRIFT INSTITUTION ORGANIZED 1913"